

EVROPSKÝ SOUD PRO LIDSKÁ PRÁVA
ČTVRTÁ SEKCE
12. listopadu 2002
VĚC MATOUŠKOVÁ
(Rozsudek ve věci Matoušková v. Slovensko)

Evropský soud pro lidská práva – Čtvrtá sekce (dále jen „Soud“), zasedající jako senát, který tvořili soudci Sir Nicolas Bratza, předseda, E. Palmová, V. Strážnická, M. Fischbach, J. Casadevall, R. Maruste, L. Garlicki a dále M. O’Boyle, tajemník sekce, na neveřejném zasedání dne 22. října 2002 vynesl uvedeného data následující rozsudek:

POSTUP

1. Případu předcházela stížnost (č. 30752/98) proti Slovenské republice předložená Evropské komisi pro lidská práva (dále jen „Komise“) podle bývalého článku 25 Úmluvy o ochraně lidských práv a základních svobod (dále jen „Úmluva“) slovenskou občankou Helenou Matouškovou (dále jen „stěžovatelka“) dne 10. září 1997.

2. Slovenská vláda (dále jen „Vláda“) byla zastoupena P. Vršanským, svým zástupcem.

3. Stěžovatelka zejména tvrdila, že délka řízení o její žalobě na vyplacení určité částky peněz byla nepřiměřeně dlouhá.

4. Stížnost byla předána Soudu dne 1. listopadu 1998, kdy vstoupil v platnost Protokol č. 11 k Úmluvě (článek 5 § 2 Protokolu č. 11).

5. Stížnost byla přidělena Druhé sekci Soudu (ustanovení 52 § 1 Jednacího řádu Soudu). V rámci této sekce byl vytvořen senát k posouzení případu (článek 27 § 1 Úmluvy), jak stanoví ustanovení 26 § 1 Jednacího řádu Soudu.

6. Rozhodnutím ze dne 5. dubna 2001 Soud prohlásil stížnost za částečně přípustnou.

7. Dne 1. listopadu 2001 změnil Soud složení svých sekcí (ustanovení 25 § 1 Jednacího řádu Soudu). Tento případ byl přidělen nově složené Čtvrté sekci.

8. Stěžovatelka i Vláda předložily k meritu věci své připomínky.

SKUTKOVÁ ZJIŠTĚNÍ

I. Okolnosti případu

A. Řízení o stěžovatelčině žalobě ze dne 9. listopadu 1994

9. Dne 9. listopadu 1994 podala stěžovatelka u Obvodního soudu Bratislava II žalobu proti družstvu Úsvit. Požadovala vyplacení určité částky peněz, na kterou měla nárok poté, co přestala být členkou družstva v roce 1993.

10. Dne 18. ledna 1995 Obvodní soud Bratislava II případ odročil, protože se nedostavil právní zástupce stěžovatelky.

11. Dne 20. února 1995 Obvodní soud Bratislava II opět odročil ústní jednání, protože se nedostavila stěžovatelka.

12. Ústní jednání obeslané na 22. března 1995 muselo být odročeno pro absenci obou stran.

13. Dne 24. dubna 1995 odročil obvodní soud případ z toho důvodu, že žalovaná strana rádně neobdržela kopii žaloby.

14. Dne 29. května 1995 odročil soud případ na 26. června 1995, protože se nedostavila stěžovatelka.

15. Dne 26. června 1995 obvodní soud stanovil, že postrádá jurisdikci případ projednávat a postoupil jej Městskému soudu v Bratislavě.

16. Dne 13. října 1995 Městský soud v Bratislavě vyzval stěžovatelku, aby zaplatila soudní poplatky.

17. Dne 17. listopadu 1995 byl Městský soud v Bratislavě vyrozuměn, že stěžovatelka poplatky zaplatila.

18. Dne 29. listopadu 1995 Městský soud v Bratislavě rozhodl, že stěžovatelka musí zaplatit dodatečnou částku k soudním poplatkům.

19. Dne 12. dubna 1996 požádala stěžovatelka Městský soud Bratislava, aby v případě pokračoval.

20. Dne 12. září 1996 si stěžovatelka stěžovala na průtahy v řízení předsedovi městského soudu.

21. Dne 24. září 1996 informoval předseda městského soudu stěžovatelku, že řízení bylo dne 18. září 1996 zastaveno a že příslušné rozhodnutí bude zasláno později.

22. Ve svém rozhodnutí ze dne 18. září 1996 Městský soud Bratislava konstatoval, že rozhodnutí o stěžovatelčině žalobě závisí na ohodnocení majetku dotčeného družstva a že tato předběžná otázka je předmětem řady odlišných řízení, která byla zahájena v roce 1992 a která dosud před ním nebyla ukončena. Městský soud proto zastavil řízení o stěžovatelčině žalobě po dobu, než bude znám výsledek této další řady řízení.

23. Stěžovatelka se odvolala 25. září 1996. Stěžovatelka tvrdila, s odvoláním na příslušné ustanovení obchodního zákoníku, jakož i na memorandum a stanovy družstva, že částka, kterou má obdržet, musí být vypočtena na základě očištěných obchodních aktiv družstva uvedených v jeho finanční uzávěrce za rok, kdy členství v družstvu bylo ukončeno. Stěžovatelka uvedla, že tato informace je k dispozici a že výsledek další řady řízení nemá dopad na rozhodnutí o její žalobě.

24. Dne 12. prosince 1996 si stěžovatelka stěžovala na Ministerstvu spravedlnosti, že její případ nebyl ještě projednán.

25. Dne 27. ledna 1997 Ministerstvo spravedlnosti uznalo, že stěžovatelčina stížnost na průtahy v řízení je oprávněná. V dopisu se uvádělo, že případ byl postoupen Městskému soudu v Bratislavě dne 29. září 1995 a ten, kromě toho, že požádal stěžovatelku o zaplacení soudních poplatků, efektivně nepokračoval v řízení až do 18. září 1996.

26. Dne 29. ledna 1997 Nejvyšší soud zamítl stěžovatelčino odvolání proti rozhodnutí Městského soudu ze dne 18. září 1996.

27. Dne 24. března 1999 si stěžovatelka stěžovala na Ministerstvu spravedlnosti na průtahy v řízení. Stížnost byla postoupena předsedovi Krajského soudu v Bratislavě (bývalý Městský soud v Bratislavě). Dne 22. června 1999 předseda krajského soudu informoval stěžovatelku, že v projednávání případu bude možné pokračovat až po konečném rozhodnutí o předběžné otázce.

B. Řízení o předběžné otázce

28. V roce 1991 se výrobní jednotka družstva Úsvit stala nezávislou právníckou osobou registrovanou jako Plastobal, VDI. Dne 14. března 1992 požádal Plastobal, VDI, aby část majetku družstva Úsvit byla převedena na něho.

29. Dne 28. července 1992 zamítl Městský soud v Bratislavě žádost žalobkyně o odpuštění soudních poplatků. Ústní jednání se konalo dne 11. září 1992.

30. Dne 21. září 1992 přerušil Městský soud v Bratislavě řízení z toho důvodu, že žalobkyně nezaplatila soudní poplatky. Žalobkyně se odvolala a uvedla, že mezitím již poplatky byly zaplacený.

31. Dne 8. října 1992 podalo družstvo Úsvit žalobu u Městského soudu v Bratislavě, kterou požadovalo, aby Plastobal, VDI, byl zlikvidován.

32. Dne 3. listopadu 1992 zrušil městský soud své rozhodnutí ze dne 21. září 1992. Ústní jednání se konalo dne 18. prosince 1992. Žalovaná strana požadovala, aby řízení bylo zastaveno, pokud nebude rozhodnuto o její žalobě ze dne 8. října 1992. Další ústní jednání se ko-

nalo dne 27. ledna 1993. Dne 10. února 1993 jmenoval soud znalce a požádal jej, aby do třiceti dnů určil podíl majetku družstva Úsvit, na který má žalobce nárok.

33. Dne 25. února 1992 žalovaná strana požádala, aby řízení bylo zastaveno. Městský soud žádost zamítl dne 26. června 1993. Dne 28. července 1993 se žalovaná strana odvolala. Téhož dne žalobce požádal, aby soud přijal mezitímní opatření.

34. V mezidobí, dne 17. července 1993, jmenoval Městský soud v Bratislavě dalšího znalce, který měl do třiceti dnů určit podíl majetku, na který má žalobce nárok. Dne 29. září 1993 žalovaná strana napadla znalecký posudek.

35. Dne 3. listopadu 1993 podal znalec posudek k žádosti žalované strany o jeho vyloučení.

36. Dne 6. prosince 1993 byl spis k případu postoupen Nejvyššímu soudu k rozhodnutí o odvolání žalované strany proti rozhodnutí městského soudu ze dne 26. června 1993. Nejvyšší soud odvolání zamítl jako nepřipustné dne 10. března 1994. Rozhodnutí bylo postoupeno městskému soudu dne 28. března 1994.

37. Dne 8. února 1994 informoval znalec městský soud, že mu zástupci žalované společnosti nedovolili nahlédnout do příslušných dokumentů dne 21. září 1993.

38. Dne 28. června 1994 žalovaná strana opět napadla znalecký posudek. Soudkyně vyloučila znalce a dne 19. července 1994 informovala žalovanou stranu, že nevidí žádný důvod pro vyloučení znalce. Žalovaná společnost byla dále informována, že může být pokutována podle ustanovení § 53 odst. 1 občanského soudního řádu, budou-li její zástupci nadále bránit znalci při výkonu jeho povinností.

39. Dne 10. srpna 1994 požádala opět žalovaná společnost, aby řízení bylo zastaveno. Dne 29. září 1994 namítla podjatost soudce projedávajícího případ.

40. Dne 7. října 1994 informoval znalec městský soud, že mu žalovaná společnost nedovolila nahlédnout do příslušných dokumentů.

41. Příklad byl postoupen Nejvyššímu soudu dne 11. října 1994. Svým rozhodnutím ze dne 25. ledna 1995 zamítl Nejvyšší soud žádost žalované společnosti o vyloučení soudce městského soudu.

42. Ústní jednání před městským soudem se konalo 10. dubna 1995.

43. Dne 9. dubna 1995 urgoval soudce znalce, aby předložil posudek. Dne 28. dubna 1995 znalec informoval soud, že je přetížen. Městský soud jmenoval jiného znalce dne 22. května 1995 a požádal jej, aby do třiceti dnů vypracoval posudek.

44. Dne 4. července 1995 požádala žalovaná společnost, aby bylo řízení zastaveno.

45. Dne 2. října 1995 požádal znalec městský soud, aby nařídil stranám připravit pro něho příslušné dokumenty. Dále předem požádal o zálohu na své výdaje a o prodloužení lhůty k předložení znaleckého posudku.

46. Dne 13. října 1995 informovala žalovaná společnost městský soud, že řízení má být zastaveno a že z tohoto důvodu je irelevantní provádět v tomto případě další důkazy.

47. Dne 9. listopadu 1995 informoval znalec soud, že mu zástupci žalované společnosti odmítli přístup k příslušným dokumentům. Dne 16. listopadu 1995 udělil městský soud žalované společnosti pokutu ve výši 5000 slovenských korun (SKK) podle § 53 odst. 1 občanského soudního řádu z toho důvodu, že odmítla spolupracovat se znalcem. Žalovaná společnost se odvolala dne 28. listopadu 1995.

48. Zástupci žalované společnosti se nedostavili na schůzku se znalcem a se žalobcem, svolanou městským soudem na 7. prosince 1995. V důsledku toho nemohl znalec obdržet příslušné dokumenty.

49. Dne 23. ledna 1996 byl spis k případu postoupen Nejvyššímu soudu, aby rozhodl o odvolání žalované strany proti procesní pokutě, která jí byla udělena dne 16. listopadu 1995. Nejvyšší soud potvrdil rozhodnutí o procesní pokutě dne 28. března 1996. Spis byl vrácen městskému soudu 7. května 1996.

50. Ve dnech 19. září 1996 a 16. prosince 1996 požádal soud znalce, aby jej informoval, kdy bude znalecký posudek předložen. Dne 7. února 1997 vyzval soudce znalce, aby specifikoval, které dokumenty jsou nezbytné pro vypracování posudku. Dne 26. února 1997 informoval znalec Krajský soud v Bratislavě (který převzal agendu bývalého Městského soudu v Bratislavě), že žalovaná společnost opětovně odmítla předložit příslušné dokumenty.

51. Dne 7. března 1997 požádal krajský soud žalovanou společnost, aby předložila příslušné dokumenty. Dne 27. března 1997 požádal zástupce žalované společnosti soud o další specifikaci dokumentů, jež mají být předloženy. V mezidobí, dne 25. března 1997, žalobce předložil krajskému soudu další důkazy. Dne 14. května 1997 obdržel krajský soud návrh na delimitaci daného majetku.

52. Ústní jednání před krajským soudem se konalo dne 11. června 1997. Krajský soud zamítl žádost žalované společnosti, aby řízení bylo zastaveno. Žalovaná strana se odvolala 19. června 1997. Nejvyšší soud zamítl odvolání dne 24. listopadu 1997. Rozhodnutí Nejvyššího soudu bylo postoupeno krajskému soudu dne 5. února 1998.

53. Dne 22. prosince 1997 požádala žalovaná společnost soud, aby případ projednal, a vysvětlila, že spor má negativní vliv na její obchodní činnost.

54. Dne 16. března 1998 vynesl krajský soud mezitímní usnesení, a to na žádost žalobce ze dne 28. ledna 1998, kterým zakázal žalované společnosti zcizit část jejího majetku.

55. Ústní jednání před Krajským soudem v Bratislavě se konalo dne 25. března 1998.

56. Dne 2. dubna 1998 se žalovaná společnost odvolala proti mezitímnímu usnesení ze dne 16. března 1998. Spis k případu byl postoupen Nejvyššímu soudu, který dané usnesení zrušil dne 30. července 1998. Rozhodnutí Nejvyššího soudu bylo postoupeno krajskému soudu dne 26. srpna 1998. V mezidobí, dne 16. dubna 1998, předložil žalobce další důkazy krajskému soudu.

57. Dne 17. září 1998 vyzval krajský soud žalovanou společnost k předložení dokumentů, aby bylo možné určit hodnotu dotčeného majetku. Žalovaná strana odpověděla 28. října 1998.

58. Ústní jednání se konalo dne 16. listopadu 1998. Pokus o smírné urovnání případu se nezdařil. Žalobce změnil svůj požadavek a případ byl odročen za účelem získání znaleckého posudku.

59. Ve dnech 11., 15. a 26. ledna 1999 předložila žalovaná strana krajskému soudu další důkazy.

60. Dne 24. května 1999 krajský soud zrušil výše uvedená rozhodnutí o jmenování znalců. Soud konstatoval, s ohledem na korespondenci založenou ve spise, že nebylo možné získat znalecký posudek. Téhož dne krajský soud ještě vynesl rozsudek, kde vyhověl z velké části požadavkům žalobce.

61. Dne 2. července 1999 se žalovaná strana proti rozsudku odvolala. Žalobce sdělil své stanovisko k případu dne 2. září 1999. To pak bylo postoupeno Nejvyššímu soudu dne 9. září 1999.

62. Ústní jednání před Nejvyšším soudem se konalo dne 18. ledna 2000. Odvolací soud zamítl požadavek žalované strany, aby řízení bylo zastaveno.

63. Dne 31. března 2000 zrušil Nejvyšší soud rozsudek krajského soudu ze dne 24. května 1999. Soud konstatoval, že ohodnocení daného majetku na základě auditorské zprávy předložené žalovanou společností není postačující a uložil soudu první instance, aby provedl další důkazy a aby k tomuto účelu jmenoval znalce. Rozhodnutí bylo postoupeno krajskému soudu dne 23. května 2000.

64. Dne 12. září 2000 podali zástupci žalované organizace krajskému soudu další informace. Jednání se konalo dne 28. září 2000 a případ byl odročen. Dne 13. října 2000 předložila žalovaná společnost své vyjádření k důkazům u soudu.

65. Dne 13. června 2001 nařídil krajský soud, aby znalecký posudek k hodnotě dotčeného majetku byl předložen do 30. září 2001. Dne 25. září 2001 požádal znalec o prodloužení lhůty do 30. listopadu 2001 s odůvodněním, že potřebné dokumenty již neexistují.

66. Dne 28. září 2001 uložil krajský soud znalci, aby posečkal s vypracováním posudku, dokud se neuskuteční informativní jednání stran, které bylo plánováno na 11. října 2001. Dne 15. října 2001 krajský soud rozhodl, že strany musí zaplatit zálohu na znalecké náklady a poplatky. Soud dále uložil znalci, aby pokračoval na vypracování posudku. Dne 25. října 2001 napadla žalovaná společnost jak znalecký posudek, tak i výše uvedené rozhodnutí o znaleckých poplatcích a nákladech.

67. Dne 10. ledna 2002 informoval znalec krajský soud, že vypracování posudku bylo narušeno chováním žalované strany. Dne 16. ledna 2002 urgoval krajský soud u znalce předložení posudku. Ten byl předložen 31. ledna 2002. Ve dnech 5. a 6. února 2002 byly strany vyzvány, aby se k němu vyjádřily do deseti dnů.

68. Dne 4. února 2002 krajský soud požádal krajský archiv v Bratislavě o informace o archivování dokumentů. Krajský archiv odpověděl dne 4. března 2002. Mezitím, dne 21. února 2002, předložila žalovaná strana vyjádření ke znaleckému posudku.

69. Dne 15. dubna 2002 krajský soud strany vyslechl. Případ byl odročen do 27. května 2002, jelikož bylo nutné získat další důkazy. V této souvislosti bylo obesláno jednatřicet svědků.

70. Dne 19. dubna 2002 rozhodl krajský soud o znaleckých poplatcích. Řízení dosud probíhá.

II. Relevantní vnitrostátní právo

71. Podle ustanovení § 53 odst.1 občanského soudního řádu může předseda senátu uložit pořádkovou pokutu až do výše 5000 SKK osobám, které závažným způsobem maří postup řízení, například neuposlechnutím nařízení soudu.

PŘÁVNÍ ZJIŠTĚNÍ

I. Údajné porušení článku 6 § 1 Úmluvy

72. Stěžovatelka tvrdila, že řízení o její žalobě proti družstvu Úsvit nebylo ukončeno v přiměřené lhůtě, jak požaduje článek 6 § 1 Úmluvy, jehož relevantní část zní

„Každý má právo na to, aby jeho záležitost byla ... v přiměřené lhůtě projednána ... soudem ...“

A. Období, které je třeba vzít v úvahu

73. Řízení započalo 9. listopadu 1994. Bylo zastaveno 18. září 1996, odkdy se vyčkává na výsledky jiné řady řízení, v nichž má být rozhodnuto o předběžné otázce a která nebyla dosud ukončena. Jelikož z listin, které má Soud k dispozici, vyplývá, že výsledek této jiné řady řízení je přímo rozhodující pro rozhodnutí o civilní žalobě stěžovatelky (viz výše odstavce 22 a 27), je třeba vzít v úvahu také tato řízení, aby bylo možné stanovit, zda celková doba napačeného řízení byla přiměřená (viz, *mutatis mutandis*, Probstmeier v. Německo, rozsudek ze dne 1. července 1997, Reports of Judgments and Decisions 1997–IV, § 46, 48 a 52 s dalšími odkazy). V souladu s tím období, které je třeba vzít v úvahu, překročilo sedm let a jedenáct měsíců.

B. Soulad s článkem 6 § 1 Úmluvy

1. Aplikovatelná kritéria

74. Soud připomíná, že přiměřenost délky řízení je třeba posuzovat ve světle zvláštních okolností případu a s přihlédnutím ke kritériím stanoveným judikaturou Soudu, zvláště ke složitosti případu, chování stěžovatele a státních orgánů projednávajících případ, jakož i k tomu, oč se stěžovateli jednalo (viz, mimo jiné, Pélissier a Sassi v. Francie /GC/, č. 25444/94, § 67, ECHR 1999–II a Philis v. Řecko /č. 2/, rozsudek ze dne 27. června 1997, Reports of Judgments and Decisions 1997–IV, str. 1083, § 35).

2. Podání stran

75. Vláda tvrdila, že řízení o stěžovatelově žalobě bylo složité a že stěžovatelka přispěla k jeho délce tím, že se nedostavila k ústním jednáním nařízeným na 20. února 1995, 22. března 1995 a 29. května 1995. Vláda uznala, že v řízení existovalo období nečinnosti přičitatelné vnitrostátním soudům mezi 6. únorem 1996 a 8. září 1996.

76. Pokud jde o řízení o předběžné otázce, vláda uvedla, že bylo složité a že jeho délka byla hlavně zapříčiněna chováním zástupců žalované společnosti. Kromě toho žalující společnost rovněž přispěla k délce řízení tím, že včas nezaplatila soudní poplatky. Podle názoru Vlády nedošlo k žádným průtahům v řízení o předběžné otázce, která by bylo možné přičíst vnitrostátním orgánům.

77. Stěžovatelka s tím nesouhlasila. Tvrdila, že rozhodnutí zastavit řízení o jejím případě do doby, než bude znám výsledek řízení mezi Plastobalem, VDI a družstvem Úsvit, bylo mylné, jelikož toto řízení nemělo dopad na její žalobu.

3. Hodnocení Soudu

78. Pokud jde o řízení o stěžovatelčině žalobě, podané dne 9. listopadu 1994, Soud konstatuje, že zdržení způsobené stěžovatelčíným nedostavením se k ústním jednáním nařízeným na dny 20. února 1995, 22. března 1995 a 29. května 1995 je nepodstatné, pokud se vezme v úvahu celková délka posuzovaného období. Kromě toho vnitrostátní orgány uznaly, že bývalý Městský soud v Bratislavě nepokračoval v řízení efektivně mezi 29. září 1995 a 18. září 1996, tj. po více než jedenáct měsíců, jelikož v tomto období pouze požádal stěžovatelku, aby zaplatila soudní poplatky (viz výše odstavec 25).

79. Soud nemůže posoudit, zda slovenské soudy aplikovaly zákon správně, když se rozhodly zastavit řízení o stěžovatelčině žalobě do doby, kdy bude znám výsledek řízení o sporu mezi oběma družstvy (viz např. *Garcia Ruiz v. Španělsko /GC/, č. 30544/96, § 28, ECHR 1999–1*). Přesto však bere Soud tato řízení v úvahu, aby stanovil, zda celková délka napadeného řízení byla přiměřená (viz výše odstavec 73).

80. Řízení o předběžné otázce bylo zahájeno 14. března 1992 a dosud probíhá. Trvá tudíž zatím více než deset let a sedm měsíců. Délka tohoto řízení byla do značné míry způsobena chováním zástupců žalované společnosti. Průběhy v řízení byly především výsledkem té skutečnosti, že znalcům byl odepřen přístup k příslušným dokumentům, které zadržovala žalovaná společnost. I když chování zástupců žalované společnosti nelze klást za vinu žalované Vládě, ustanovení § 53 odst. 1 občanského soudního řádu poskytovalo vnitrostátním soudům prostředky k vykonávání nátlaku na žalovanou společnost, aby její zástupci se znalci spolupracovali. Soud první instance využil této možnosti pouze jednou, a to v listopadu 1995.

81. Pokud jde o období po 18. září 1996, to jest poté, co řízení o stěžovatelčině žalobě bylo zastaveno do té doby, než bude znám výsledek řízení o předběžné otázce, Soud konstatuje, že zástupci žalované společnosti v této druhé řadě řízení začali spolupracovat s krajským soudem, protože spor negativně působil na obchodní aktivity družstva.

82. Dne 24. května 1999 zrušil krajský soud své dřívější rozhodnutí o jmenování znalců a rozhodl na základě důkazů, které měl k dispozici. Proti rozsudku bylo podáno odvolání 2. července 1999. Odvolací soud zrušil rozsudek soudu první instance dne 31. března 2000, to jest více než osm měsíců poté, co bylo odvolání podáno, a během tohoto období se k danému případu konalo pouze jedno ústní jednání. Rozhodnutí Nejvyššího soudu bylo postoupeno krajskému soudu 23. května 2000, to jest téměř dva měsíce po jeho vynesení. Nejvyšší soud uložil krajskému soudu, aby provedl další důkazy a aby k tomuto účelu jmenoval znalce.

83. Krajský soud provedl ústní jednání dne 28. září 2000 a obdržel další důkazy od žalované společnosti dne 13. října 2000. Znalecký posudek ohledně hodnoty dotčeného majetku

byl nařízen 13. června 2001, to jest více než čtrnáct měsíců ode dne, kdy Nejvyšší soud zrušil první rozsudek vynesený krajským soudem a kdy mu nařídil jmenovat znalce. Soud konstatuje, že k tomuto zdržení došlo během období, kdy řízení probíhalo již více než osm měsíců.

84. Vzhledem k výše uvedenému se Soud domnívá, že došlo k průtahům v řízení o předběžné otázce, které spadají na vrub chování vnitrostátních soudů, zejména během období, jež následovalo po vynesení rozsudku krajského soudu dne 24. května 1999.

85. Ve světle kritérií stanovených judikaturou a s přihlédnutím k okolnostem případu Soud shledává, že celkovou délku posuzovaného období nelze pokládat za přiměřenou. Proto zde došlo k porušení článku 6 § 1 Úmluvy.

II. Aplikace článku 41 Úmluvy

86. Článek 41 Úmluvy stanoví:

„Jestliže Soud zjistí, že došlo k porušení Úmluvy nebo Protokolů k ní, a jestliže vnitrostátní právo dotčené Vysoké smluvní strany umožňuje pouze částečnou nápravu, přiznává Soud v případě potřeby poškozené straně spravedlivé zadostiučinění.“

A. Hmotná škoda

87. Stěžovatelka požadovala částku 265 270 slovenských korun (SKK) jako náhradu finanční ztráty, kterou údajně utrpěla pro nepřiměřenou délku řízení o její žalobě. Stěžovatelka vysvětlila, že požadovaná částka odpovídá úrokům z prodlení ve vztahu k částce, kterou jí žalované družstvo dluží.

88. Vláda tvrdila, že k porušení článku 6 § 1 Úmluvy v daném případě nedošlo a že na každý pád zde neexistuje důvod pro nějakou náhradu z tohoto titulu, jelikož řízení dosud probíhá.

89. Soud se domnívá, že neexistuje příčinná souvislost mezi požadovanou hmotnou škodou a shledaným porušením. Soud především nemůže spekulovat o tom, jaký by byl výsledek řízení, kdyby proběhlo v souladu s požadavkem přiměřené lhůty stanoveným v článku 6 § 1 (viz *Werner v. Rakousko*,^{*)} rozsudek ze dne 24. listopadu 1997, *Reports of Judgments and Decisions 1997–VII*, str. 2514, § 72). Proto se z tohoto titulu žádá náhrada nepřiznává.

B. Morální újma

90. Stěžovatelka uvedla, že není s to vyčíslit morální škodu spojenou s protahovanou délkou řízení o jejím případu.

^{*)} Viz Výběr z rozhodnutí Evropského soudu pro lidská práva ve Strasbourgu – Přílohy sešit XV/1998, Rozhodnutí ES o stížnosti č. 21853/93, str. 2.

91. Vláda se k tomu nevyjádřila.

92. Soud uznává, že stěžovatelka utrpěla škodu morální povahy v důsledku délky civilního řízení, k němuž dala podnět. Po posouzení na základě principu ekvity a s přihlédnutím k okolnostem případu Soud přiznává stěžovatelce náhradu ve výši 3000 euro (EUR).

C. Náklady a výdaje

93. Stěžovatelka požadovala náhradu částky 10 000 SKK, kterou zaplatila na soudních poplatcích při vnitrostátním řízení.

94. Vláda uvedla, že stěžovatelka neprokázala, že uvedená částka byla vynaložena s cílem zabránit údajnému porušení Úmluvy.

95. Podle judikatury Soudu lze přiznat náhradu nákladů a výdajů pouze pokud byly skutečně nezbytně vynaloženy stěžovatelem a jsou co do výše přiměřené (viz, mimo jiné, *Arvelakis v. Řecko*, č. 41354/98, § 34, 12. dubna 2001, nepublikováno). V daném případě, na základě informací, jež má k dispozici, a výše zmíněných kritérií, Soud poznamenává, že ve spise není uveden žádný prvek, podle něhož by se dalo soudit, že stěžovatelka vynaložila před vnitrostátními soudy nějaké mimořádné náklady a výdaje kvůli délce řízení. Proto Soud tento požadavek zamítá.

D. Úroky z prodlení

96. Soud se domnívá, že úroky z prodlení by měly vycházet z marginální úrokové míry pro půjčky Evropské centrální banky, k níž by měly být připočteny tři procentní body (viz případ *Christine Goodwin v. Spojené království /GC/*, č. 28957/95, § 124, 11. července 2002).

Z TĚCHTO DŮVODŮ SOUD JEDNOMYSLNĚ

1. Potvrzuje, že byl porušen článek 6 § 1 Úmluvy;

2. Potvrzuje,

(a) že žalovaný stát je povinen zaplatit stěžovatelce do tří měsíců ode dne, kdy se tento rozsudek stane konečným ve smyslu článku 44 § 2 Úmluvy, částku 3000 EUR (tři tisíce euro) jako náhradu morální újmy a částku 300 EUR (tři sta euro) jako náhradu nákladů a výdajů, které budou převedeny na slovenské koruny kursem aplikovatelným v den vyrovnání, plus všechny poplatky, které mohou být splatné;

(b) že po uplynutí výše uvedených tří měsíců až do vyrovnání budou splatné prosté úroky z výše uvedených částek, a to ve výši rovnající se marginální úrokové míře pro půjčky Evropské centrální banky během doby prodlení plus tři procentní body;

3. Zamítá zbývající část stěžovatelčina požadavku na spravedlivé zadostiučinění.

Vyhotoveno v anglickém jazyce a vyhlášeno písemně dne 12. listopadu 2002 v souladu s ustanovením 77 § 2 a 3 Jednacího řádu Soudu.

Michael O'BOYLE
tajemník sekce

Nicolas BRATZA
předseda

EVROPSKÝ SOUD PRO LIDSKÁ PRÁVA
ČTVRTÁ SEKCE
20. července 2004
VĚC HRICO
(Rozsudek ve věci Hrico v. Slovensko)

Evropský soud pro lidská práva – Čtvrtá sekce (dále jen „Soud“), zasedající jako senát, který tvořili soudci Sir Nicolas Bratza, předseda, M. Pellonpää, V. Strážnická, J. Casadevall, R. Maruste, L. Garlicki, E. Fura–Sandströmová a dále M. O’Boyle, tajemník sekce, na neveřejném zasedání dne 29. června 2004 vynesl uvedeného data následující rozsudek:

POSTUP

1. Příklad vznikl na základě stížnosti (č. 49418/99) proti Slovenské republice, předložené Soudu podle článku 34 Úmluvy o ochraně lidských práv a základních svobod (dále jen „Úmluva“) slovenským občanem Andrejem Hricem (dále jen „stěžovatel“) dne 7. května 1999.

2. Stěžovatel byl zastoupen panem A. Fuchsem, advokátem provozujícím praxi v Košicích. Slovenská vláda (dále jen „Vláda“) byla zastoupena svým zástupcem P. Vršanským, kterého v této funkci nahradil od 1. dubna 2003 P. Kresák.

3. Stěžovatel tvrdil, že bylo porušeno jeho právo na svobodu projevu.

4. Stížnost byla postoupena bývalé Druhé sekci Soudu (ustanovení 52 § 1 Jednacího řádu Soudu). V rámci této sekce byl vytvořen senát k posouzení případu (článek 27 § 1 Úmluvy), jak předvídá ustanovení 26 § 1 Jednacího řádu Soudu.

5. Dne 1. listopadu 2001 Soud změnil složení svých sekcí (ustanovení 25 § 1 Jednacího řádu Soudu). Tento případ byl přidělen nově složené Čtvrté sekci (ustanovení 52 § 1 Jednacího řádu Soudu).

6. Rozhodnutím ze dne 16. září 2003 prohlásil Soud stížnost za přípustnou.

7. Vláda, nikoliv však stěžovatel, podala připomínky k meritu věci (ustanovení 59 § 1 Jednacího řádu Soudu). Stěžovatel odpověděl na připomínky Vlády. Senát po konzultaci se stranami rozhodl, že není nutné ústní jednání (ustanovení 59 § 3 Jednacího řádu Soudu *in fine*).

SKUTKOVÁ ZJIŠTĚNÍ

I. Okolnosti případu

8. Stěžovatel se narodil v roce 1949 a žije v Košicích.

9. V relevantní době byl stěžovatel publicistou a šéfredaktorem deníku Domino efekt. V letech 1994 a 1995 vyšly v deníku tři články týkající se řízení o pomluvě, probíhajícího před slovenskými soudy. Řízení probíhalo mezi panem Slobodníkem, ministrem, který se stal později členem parlamentu, a panem Feldekem, básníkem a publicistou, který uveřejnil prohlášení, v němž se, *inter alia*, tvrdilo, že pan Slobodník má fašistickou minulost. Relevantní části článků, které nebyly napsány stěžovatelem, zněly následovně.

1. Článek uveřejněný 1. dubna 1994

„Quo vadis, slovenská justice? (Ostudný rozsudek vynesený Nejvyšším soudem)

Když Městský soud v Bratislavě ukončil první kolo právního sporu mezi panem Slobodníkem a panem Feldekem zamítnutím žaloby bývalého ministra na ochranu jeho osobnostních práv, bylo možné slyšet hlasy tvrdící, že výsledek odvolacího řízení před Nejvyšším soudem bude odlišný. Tvrdily, že soudci Nejvyššího soudu jsou »jiní«. Tyto názory se ukázaly jako pravdivé a Slovensko vypadá na mezinárodním fóru nadále směšné. Senát Nejvyššího soudu, jemuž předsedal soudce Š., nezklamal.

Tragikomická fraška

Slovenský básník a spisovatel Lubomír Feldek, který mezitím zvolil české občanství, v roce 1992 prohlásil, že pan Dušan Slobodník, který se právě stal ministrem kultury Slovenské republiky, by neměl zastávat místo ministra v demokratickém státě, protože má fašistickou minulost ... Prohlášení spočívalo na skutečnostech, které byly obecně známé: během druhé světové války byl Slobodník členem Hlinkovy mládeže a účastnil se teroristického kursu v Sekule, organizovaného pod záštitou této organizace. Několik účastníků tohoto kursu (je třeba uvést, že Dušan Slobodník mezi nimi nebyl) se později zúčastnilo zabíjení obyvatel vesnice ...

Feldek, který nikdy netvrdil, že Slobodník je vrah nebo zločinec, ... vyjádřil názor občana svobodné společnosti, který se domnívá, že by osoba, která patřila k Hlinkově mládeži a byla blízka s lidmi, kteří později zabíjeli civilisty, neměla být ministrem v demokratickém státě. Nic více a nic méně ...

Místo aby ze svého místa odstoupil, Slobodník podal žalobu na ochranu svých osobnostních práv a dal tak podnět ke vzniku případu, který je v určitém smyslu tragikomický ... a v jehož průběhu pan Slobodník neprokázal, že nebyl členem Hlinkovy mládeže a že se nezúčastnil kursu v Sekule. Pan Slobodník tak nevyvrátil skutečnosti, na jejichž základě Feldek prohlásil, že má fašistickou minulost. Pouze připomínáme, že dekretem prezidenta Beneše z roku 1945 bylo stanoveno, že Hlinkovu mládež je třeba pokládat za fašistickou organizaci.

Zvláštní důvody

Městský soud v Bratislavě vzal všechny výše uvedené skutečnosti v úvahu a ... žalobu Slobodníka zamítl. Soudce Městského soudu ... tak založil přímo nejlepší judikaturu pro nově zrozenou demokracii a varoval všechny politiky, že jejich minulost může, ba dokonce musí být předmětem zvýšeného zájmu veřejnosti.

Při jednání, které se konalo 22. března 1994, soudce Nejvyššího soudu Š. zaujal opačný postoj tím, že nařídil Feldekovi, aby Slobodníkovi zaplatil 200 000 slovenských korun (SKK) a aby se mu omluvil v tisku ... Tím varoval všechny občany Slovenské republiky, že pokud by došli k závěru, že morální profil některého politika je neslučitelný s výkonem veřejné funkce, jež mu byla svěřena, měli by raději mlčet.

Soudce Š. rovněž ukázal sílu svého ducha při uvádění důvodů pro svůj rozsudek:

1. Hlinkova mládež ... byla v zásadě velmi dobrou organizací, která byla zneužívána politiky.

2. Feldek způsobil škodu nejen Slobodníkovi, ale celému Slovensku, jeho premiérovi, Hnutí za demokratické Slovensko, vládě a parlamentu.

3. ...

4. Poválečné retribuční dekrety vydané v Československu byly výsledkem konspirace mezi prezidentem Benešem a komunisty.

Soudce Š. reviduje historii

...

Je třeba připomenout, že československé právní předpisy o retribuci, jejichž část tvoří dekrety prezidenta Beneše, byly přijaty v souladu se zásadami Komise Spojených národů pro vyšetřování válečných zločinů, vytvořené v Londýně 20. října 1943. Vycházejí rovněž z ... dohody o vytvoření Mezinárodního vojenského tribunálu ze dne 8. srpna 1945 a ze zprávy o berlínské konferenci konané v Postupimi. ... Takovéto retribuční předpisy byly přijaty prakticky ve všech evropských státech, které byly okupované nacistickým Německem během války a které musely zaujmout stanovisko vůči kolaborantům a zrádcům.

Slova, která soudce Š. použil, aby odůvodnil svůj rozsudek, přímo zpochybňují postoj, který po druhé světové válce zaujaly demokratické státy v Evropě vůči fašismu a těm, kdo mu sloužili.

Je však třeba říci, že soudce Š. neměl možnost volby. Když chtěl dospět k rozhodnutí, k němuž dospěl, nebylo možné žádné jiné odůvodnění – to prostě neexistuje ... Pokud si přeji říci A, to jest že minulost osoby, která byla členem Hlinkovy mládeže a zúčastnila se kursu v Sekule, není fašistická, musím říci i B, to jest že neuznávám zákon, který definuje Hlinkovu mládež jako fašistickou organizaci. Případně ještě dodám, že Hlinkova mládež byla dobrou organizací a věc je vyřízena.

Takže quou vadis slovenská justice? Slobodník prý vzhlíží k mezinárodnímu soudu ve Štrasburku. Avšak slovenský občan, uvažující o »objektivních« rozhodnutích »nezávislého« a »nestranného« Nejvyššího soudu, nemá mnoho důvodů k tomu, aby byl spokojen. Dokonce i když uspěje u první instance, vyhlídky na dosažení spravedlnosti po možném odvolání k Nejvyššímu soudu jsou slabé, jak se ukázalo v případě Feldek v. Slobodník.”

2. Interview uveřejněné 12. srpna 1994

Dne 12. srpna 1994 uveřejnil deník Domino efekt interview s bývalým předsedou Ústavního soudu, který byl právním zástupcem pana Feldeka v řízení o pomluvě, zahájeném panem Slobodníkem. Mělo název „Na Slovensku vládne absolutní právní chaos“ a relevantní pasáže zněly následovně:

„– Tisk uvedl, že soudce S., který rozhodl v případě Slobodník versus Feldek tak, jak rozhodl, vy jste v něm byl právním zástupcem básníka, je kandidátem Křesťansko sociální unie v parlamentních volbách. Co si o tom myslíte ?

... Je ... neobvyklé, že soudce, jehož úkolem je zaručovat objektivitu a nestrannost v demokratické společnosti, veřejně manifestuje své politické názory. Zařazení jména na kandidátce politické strany nepochybně představuje takovou manifestaci politických názorů.

– Hovoříme o zvláštního zápisu soudce Š. do volebního seznamu zvláštní strany, jmenovitě Křesťansko sociální unie ...

Je třeba vidět, že tato strana zaujímá jasné stanovisko, pokud jde o období mezi léty 1939 a 1945. Mírně řečeno – tato strana toto období neodsuzuje. A to je jádro problému – soudce Š., který rozhodoval v případě Slobodník versus Feldek, to jest ve sporu, v němž jedním ze sporných bodů bylo chování jednoho z účastníků během období Slovenského státu, je kandidátem strany, která neodsuzuje Slovenský stát nebo režim, který mu vládl, naopak ...

Paragraf 54 zákona o justici a soudcích jasně stanoví, že jednou ze základních povinností soudců je, že »soudce se zdrží jakéhokoliv jednání, které by mohlo narušit důstojnost soudcovské funkce nebo ohrozit důvěru v nezávislé, nestranné a spravedlivé rozhodování soudů«

...

– Myslíte si, že soudce Š. se vnitřně rozhodl ve »věci Feldek« dávno před vynesením rozsudku a že celý rozruch v soudní síni nebyl k ničemu?

Nic jiného si nemyslím. Výkon tohoto soudce nelze vysvětlit jinak. Zejména mohu říci, že po vynesení rozsudku jsem se dověděl, že soudci Nejvyššího soudu očekávali, že takovéto rozhodnutí bude přijato. Názory soudce Š., pokud jde o případ nebo pokud jde o existenci Slovenského státu během druhé světové války, byly známy ...

Odvolání proti rozsudku Městského soudu v Bratislavě, který byl ve prospěch pana Feldeka, bylo postoupeno Nejvyššímu soudu 22. února 1994 ... O případu bylo rozhodnuto 23. března ... to jest s raketovou rychlostí a člověk stěží najde jiný případ posuzovaný Nejvyšším soudem, který byl projednán tak promptně.”

3. Článek uveřejněný 16. června 1995

„Na shledanou ve Štrasburku (Ani smrt nerozdělí pár Slobodník – Feldek)

Soudní řízení v případě Slobodník v. Feldek, které trvalo tři roky, nebylo ukončeno rozhodnutím vynesným kasačním senátem Nejvyššího soudu. Ten dokonce ani nenalezl odvahu zcela zrušit tuto právní frašku vytvořenou soudcem Š. 23. března 1994. Výše uvedený soudce zrušil rozhodnutí vydané Městským soudem v Bratislavě a zcela vyhověl požadavku předloženému Slobodníkem.

Z jednoho žertu tak byly vytvořeny dva ... V tom rozsahu, v jakém bylo požadavku pana Slobodníka vyhověno kasačním senátem Nejvyššího soudu, Feldek předloží případ ... Evropskému soudu pro lidská práva ve Štrasburku.

Tím byla slovenská justice vystavena posměchu. Aby bylo jasno – Slovenská republika nemá na úspěch ve Štrasburku šanci. Existující judikatura Evropského soudu pro lidská práva obsahuje dostatečný počet příkladů, kdy soud užil věty ochraňující svobodu projevu jako takovou, které by měl každý politik v demokratickém státě znát: »Meze přípustné kritiky jsou širší, pokud jde o politiky, a užší v případě soukromé osoby.« To je jak jednoduché, tak i jasné a kasační senát Nejvyššího soudu to (jako pan Slobodník) nepochopil ...

Relevantní je odlišná skutečnost: Feldek se musí omluvit pro civilní »úsudok o hodnotě«, což není pro svobodný svět akceptovatelné. »Úsudky o hodnotě« pronesené veřejně, v soula-

du s ustálenou evropskou praxí, jakož i v souladu s Evropskou úmluvou o lidských právech, nepodléhají důkazu ...

Pokud bychom připustili (jak jsme skutečně učinili), že novinář, který uveřejní úsudek o hodnotě o veřejné osobě, je povinen dokázat pravdu takového prohlášení, došlo by k situaci, která nemá nic společného s demokracií a s principy demokratické společnosti. Občané se prostě budou bát činit »úsudky o hodnotě«, protože jim bude hrozit trest. V důsledku toho vyschne životní míza demokracie – jmenovitě otevřená debata o otázkách veřejného zájmu.

Nejvyšší soud nepochopil tyto principy, které ... jsou jednoduché a snadné k pochopení a které jsou respektovány demokratickým světem jako něco, co je »dáno«. Anebo, jak tomu také může být, nechtěl pochopit.

P.S. Dovolím si učinit »úsudek o hodnotě« navzdory situaci, jakou zaujmají »úsudky o hodnotě« v této zemi díky této judikatuře. Podle mého názoru Nejvyšší soud Slovenské republiky nechtěl respektovat evropské principy ochrany svobody projevu. Bylo by postačilo, kdyby si soudci přečetli Ústavu Slovenské republiky. Zejména článek 11, kde je to napsáno černě na bílém.

10. Dne 20. září 1995 podal soudce Š. žalobu podle článku 11 a násl. občanského zákoníku na ochranu osobnostních práv proti stěžovateli. Žalobce tvrdil, že výše uvedené články hrubě poškodily jeho občanskou a profesní čest a jeho autoritu jako soudce Nejvyššího soudu. Žalobce dále požadoval, aby bylo stěžovateli uloženo uveřejnit omluvu a zaplatit mu 150 000 SKK jako náhradu morální škody.

11. Ve své odpovědi stěžovatel prohlásil, že autor obou článků informoval veřejnost o soudním řízení v případě, který upoutal veřejnou pozornost. Napadená tvrzení byla „úsudky o hodnotě“ a články obsahovaly přípustnou kritiku veřejného činitele.

12. Dne 3. července 1996 Obvodní soud Košice 1 vynesl rozsudek, jímž uložil stěžovateli, aby uveřejnil v deníku Domino efekt následující prohlášení:

„a) ... článek »Ostudný rozsudek vyneseny Nejvyšším soudem: Quo vadis slovenská justice«, který vylíčil soudce Š., předsedu senátu Nejvyššího soudu, v negativním světle a který zesměšňoval řízení, které vedl,

b) ... interview s bývalým předsedou Ústavního soudu uveřejněné 12. srpna 1994, v němž se tvrdí, že soudce Š. se rozhodl o výsledku řízení dlouho před vynesením rozsudku,

c) věta ... »Ten dokonce ani nenalezl odvahu zcela zrušit tuto právní frašku vytvořenou soudcem S. 23. března 1994«, která byla uveřejněna v článku »Ani smrt nerozdělí pár Slobodník – Feldek: Na shledanou ve Štrasburku« publikovaném 16. června 1995, hrubě a bez jakéhokoliv oprávnění porušují občanskou a profesní čest soudce Š., za což se vydavatel novin Domino efekt veřejně omluví soudci Š. ...”

13. Stěžovateli bylo dále uloženo, aby žalobci zaplatil 50 000 SKK jako náhradu morální škody a aby zaplatil soudní poplatky a náklady žalobce.

14. Obvodní soud shledal, že meze objektivní a přípustné kritiky byly překročeny tím, že výše uvedené články obsahovaly takové výrazy jako „tragikomická fraška“, „ostudný rozsudek“, „podivné zdůvodnění“ a „legální fraška“. První a třetí článek mohly u čtenářů vzbudit dojem, že žalobce byl zaujatý. Obvodní soud dále připomněl, že rozsudek kritizovaný v článcích byl vynesena odvolacím senátem složeným ze tří soudců. Článek však zmiňoval pouze žalobce, jako by byl jediným autorem rozsudku. Obvodní soud připomněl, že senát odvolacího soudu vždy rozhoduje po jednání za účasti písařky. Vyžaduje se většina hlasů a předsedající soudce hlasuje poslední. Obvodní soud rovněž připomněl, že soudci jsou nezávislí, když rozhodují o věcech, které jim jsou předloženy, a že kasační senát Nejvyššího soudu neshledal žádné procesní nedostatky v řízení směřujícím k rozsudku kritizovanému ve výše uvedených článcích.

15. Při rozhodování o morální újmě způsobené žalobci obvodní soud poznamenal, že výše uvedené články kritizovaly, opakovaně a bez opodstatnění, soudce Nejvyššího soudu, čímž byly dotčeny jeho důstojnost a společenské postavení.

16. Stěžovatel a žalobce se odvolali. Stěžovatel tvrdil, že obvodní soud neaplikoval zákon správně a že rozhodl svévolně. Stěžovatel namítl, že daná prohlášení byly úsudky o hodnotě, které se opíraly o skutečnosti výslovně uvedené v článcích. Proto požadoval, aby rozsudek soudu první instance v tom rozsahu, v němž žalobě vyhověl, byl zrušen. Žalobce nepředložil žádné důvody a následně tvrdil, že se neodvolával.

17. Dne 24. června 1997 zrušil Krajský soud v Košicích rozsudek soudu první instance tak, že žalobu soudce Š. zamítl. V rozsudku krajského soudu se uvádělo, že stěžovatel přestal být vydavatelem týdeníku Domino efekt v únoru 1997. Jelikož nebyl autorem daných článků, nemohl být žalovanou stranou v tomto případě. Nový vydavatel nemůže být žalován, protože není generálním sukcesorem práv a závazků týkajících se týdeníku. Proto nelze žalobcovu požadavku, aby v týdeníku byla uveřejněna omluva, vyhovět.

18. Krajský soud se rovněž zabýval meritem případu a konstatoval, že věta „ten dokonce ani nenalezl odvahu zcela zrušit tuto právní frašku vytvořenou soudcem Š. 23. března 1994“, uveřejněná 16. června 1995, znamenala útok proti autoritě soudů jako takových a že není přiměřená sledovanému účelu, to jest kritice odůvodnění rozsudku Nejvyššího soudu, předneseného ústně soudcem Š. V tomto ohledu však nelze poskytnout žádné zadostiučinění, jelikož stěžovatel ztratil právo být stranou v tomto případě.

19. Dne 9. září 1997 podal žalobce dovolání, v němž napadl závěry, k nimž dospěl krajský soud.

20. Dne 29. května 1998 zrušil kasační senát Nejvyššího soudu rozsudek krajského soudu ze dne 24. června 1997. Nejvyšší soud konstatoval, že odvolací soud rozhodl mylně a nařídil mu, aby provedl další důkazy. Pokud jde o samotné meritum případu, kasační soud konstatoval, že s ohledem na jejich expresivní charakter byla prohlášení stěžovatele nepřiměřená sledovanému účelu, jmenovitě kritice soudního rozhodnutí nebo veřejné aktivity soudce Š. Podle názoru Nejvyššího soudu z těchto prohlášení jasně vyplývalo, že stěžovatel měl v úmyslu soudce Š. urazit, ponižít a diskreditovat. Meze akceptovatelné kritiky tak byly tudíž překročeny.

21. Dne 11. března 1999 potvrdil Krajský soud v Košicích tu část rozsudku Obvodního soudu Košice 1 ze dne 3. července 1996, kterou bylo stěžovateli uloženo zaplatit 50 000 SKK spolu se zákonnými úroky z prodlení odpůrci jako náhradu morální újmy. Krajský soud dále zamítl zbývající část žaloby žalobce.

22. V rozsudku se uvádělo, že žalobce své odvolání neodůvodnil. Proto mohl krajský soud přezkoumat rozsudek soudu první instance pouze v tom rozsahu, v jakém byl stěžovatelem napaden. Krajský soud zamítl požadavek, aby v periodiku Domino efekt byla uveřejněna omluva, protože (i) vydavatelská práva byla převedena na odlišnou osobu a název týdeníku se změnil a (ii) žalobce nezměnil svou žalobu, takže rozsudek nemohl být v tomto ohledu vykonán. Krajský soud poznamenal, že žalobce nespecifikoval, které části článku uveřejněného dne 1. dubna 1994 byly zásahem do jeho osobnostních práv. Proto byla relevantní část žaloby rovněž zamítnuta.

23. Pokud jde o meritum zbývající části případu, krajský soud připomněl s odvoláním na článek 10 Úmluvy a na relevantní ustanovení Ústavy, že soudci se těší zvláštní ochraně, pokud jde o kritiku způsobu, jímž svou funkci vykonávají. To je diktováno požadavkem nestrannosti soudců. Ta by mohla být ohrožena, pokud by společnost tolerovala neoprávněnou kritiku soudce pro rozhodnutí, které vynesl.

24. V rozsudku se dále uvádělo, že situace je odlišná v případech, kdy soudce veřejně svůj záměr angažovat se v politice a kde rozhodnutí o případu, kterým se takový soudce následně zabývá, souvisí s politickými názory, jež prezentuje. Tím, že se soudce tohoto případu za takovýto okolností nevzdá, se uvedený soudce svévolně vystavuje hrozbě veřejné kritiky, nehledě na to, že příslušné rozhodnutí je zákonné. Krajský soud proto konstatoval, že jestliže se soudce rozhodl politicky angažovat, stal se osobou veřejného zájmu a jako takový již nepožívá zvláštní ochrany, pokud jde o meze přijatelné kritiky.

25. Krajský soud připomněl, že je vázán názory vyjádřenými v rozsudku vneseném kasačním senátem Nejvyššího soudu ze dne 29. května 1998. Proto dospěl k závěru, že napadená prohlášení v člancích uveřejněných ve dnech 12. srpna 1994 a 16. června 1995 zasahují do osobnostních práv žalobce, čímž byla značně dotčena jeho důstojnost a úcta k jeho osobě

ve společnosti. Expresivní charakter použitých výrazů byl ve vztahu ke sledovanému účelu nepřiměřený, jmenovitě kritika soudního rozhodnutí nebo žalobcovy angažovanosti v politickém životě. Tyto výrazy jasně svědčily o tom, že účelem těchto tvrzení bylo urazit, ponižit a diskreditovat kritizovanou osobu. Proto byl žalobce oprávněn k obdržení náhrady morální újmy, kterou takto utrpěl.

26. Dne 19. dubna 1999 podal soudce Š. dovolání. Nejvyšší soud je zamítl 28. září 2000.

II. Relevantní vnitrostátní právo

27. Právo na ochranu důstojnosti, cti, dobré pověsti a dobrého jména je garantováno ustanovením § 11 a násl. občanského zákoníku.

28. Podle ustanovení § 11 má každá fyzická osoba právo na ochranu své osobnosti, zejména života a zdraví, občanské cti a lidské důstojnosti, jakož i soukromí, svého jména a projevů osobní povahy.

29. Podle ustanovení § 13 odst. 1 má fyzická osoba právo se zejména domáhat, aby bylo upuštěno od neoprávněných zásahů do práva na ochranu její osobnosti, aby byly odstraněny následky těchto zásahů a aby jí bylo dáno přiměřené zadostiučinění.

30. Ustanovení § 13 odst. 2 stanoví, že pokud by se nejevilo postačujícím zadostiučinění podle odstavce 1 zejména proto, že byla ve značné míře snížena důstojnost fyzické osoby nebo její vážnost ve společnosti, má fyzická osoba též právo na náhradu morální újmy v penězích.

PRAVNÍ ZJIŠTĚNÍ

I. Údajné porušení článku 10 Úmluvy

31. Stěžovatel si stěžoval, že bylo porušeno jeho právo na svobodu projevu. Odvolal se na článek 10 Úmluvy, který stanoví toto:

„1. Každý má právo na svobodu projevu. Toto právo zahrnuje svobodu zastávat názory a přijímat a rozšiřovat informace nebo myšlenky bez zasahování státních orgánů bez ohledu na hranice. Tento článek nebrání státům, aby vyžadovaly udělování povolení rozhlasovým, televizním nebo filmovým společností.

2. Výkon těchto svobod, protože zahrnuje i povinnosti i odpovědnost, může podléhat takovým formalitám, podmínkám, omezením nebo sankcím, které stanoví zákon a které jsou nezbytné v demokratické společnosti v zájmu národní bezpečnosti, územní celistvosti nebo veřejné bezpečnosti, předcházení nepokojům a zločinnosti, ochrany zdraví nebo morálky, ochrany pověsti nebo práv jiných, zabránění úniku důvěrných informací nebo zachování autority a nestrannosti soudní moci.“

A. Argumenty stran

1. Vláda

32. Vláda tvrdila, že napadené zasahování bylo v souladu s ustanoveními § 11 a násl. občanského zákoníku a že sledovalo legitimní cíl zachování autority a nestrannosti soudní moci, jakož i ochranu dobré pověsti a práv dotčeného soudce.

33. Zasahování odpovídalo naléhavé sociální potřebě, jmenovitě ochraně soudní moci před nepodloženými prohlášeními způsobilými podryvat její autoritu. S odvoláním na důvody uvedené v rozhodnutích vnitrostátních soudů Vláda tvrdila, že hlavním účelem daných prohlášení bylo napadat a urážet zástupce soudní moci. Takováto prohlášení nepřispívají k obecné debatě o otázkách veřejného zájmu.

34. Zejména v prvním a ve třetím článku, uveřejněných 1. dubna 1994 a 16. června 1995, nebyla žádná zmínka o tom, že autor kritizuje soudce Š. také pro jeho registraci na kandidátce politické strany. Takováto registrace neznamená, že se soudce stal veřejně známým politikem, vůči němuž jsou meze akceptovatelné kritiky širší.

35. Dané články obsahovaly také tvrzení o skutečnostech, které postrádaly faktický podklad, a z nich vyvozené hodnotící úsudky, které byly přehnané. Jelikož v době jejich uveřejnění neexistovalo konečné rozhodnutí o případu, jehož se články týkaly, mohla tato prohlášení zasahovat do hladkého a nestranného výkonu spravedlnosti.

36. Články nebyly vyvážené, protože autor neumožnil kritizovanému soudci zaujmout stanovisko k tvrzením týkajícím se jeho osoby. S ohledem na dopad článků na profesní pověst soudce Š., jakož i na soudní moc jako celek, překročil stěžovatel meze akceptovatelné kritiky tím, že umožnil, aby byly publikovány.

37. Částka, kterou bylo uloženo stěžovateli zaplatit jako náhradu, nebyla přehnaná a byla nižší než částka původně požadovaná dotčeným soudcem. Vláda dospěla k závěru, že napadené zasahování nebylo nepřiměřené sledovanému legitimnímu účelu a s ohledem na to nedošlo k porušení článku 10.

2. Stěžovatel

38. Stěžovatel tvrdil, že zasahování do jeho práva na svobodu projevu nelze pokládat za „nezbytné v demokratické společnosti“ ve smyslu článku 10 § 2 Úmluvy. Zejména daná prohlášení byla hodnotícími úsudky, které se opíraly o fakta. V relevantní době byl dotčený soudce uveden na kandidátce politické strany. Jako takový byl také osobou veřejného zájmu a musel akceptovat širší rozsah kritiky ohledně svého jednání.

39. Účelem daných článků bylo kritizovat skutečnost, že soudce Š. rozhodoval o záležitosti spojené s minulostí Slovenska, na kterou má politická strana, která jej zařadila na svou kandidátku pro parlamentní volby, specifické názory. Stěžovatel tvrdil, že v relevantní době byla osoba dotčeného soudce veřejnosti velmi dobře známa. Stěžovatel popřel, že účelem článků bylo soudce urážet či ponižovat.

B. Hodnocení Soudu

40. Soud připomíná následující základní principy v této oblasti:

(a) Zasahování do svobody projevu osoby má za následek porušování článku 10 Úmluvy, pokud nespadá pod jednu z výjimek uvedených v odstavci 2 tohoto článku. Soud musí proto prozkoumat, zda bylo takovéto zasahování „stanoveno zákonem“, zda sledovalo cíl nebo cíle, které jsou legitimní podle článku 10 § 2, a zda bylo „nezbytné v demokratické společnosti“ pro výše uvedený cíl nebo cíle (viz *Sunday Times v. Spojené království* /č. 1/, rozsudek ze dne 26. dubna 1979, Serie A č.30, § 45).

(b) Adjektivum „nezbytné“ ve smyslu článku 10 § 2 zahrnuje existenci „naléhavé sociální potřeby“. Smluvní státy mají určitý rozsah volné úvahy při hodnocení, zda taková potřeba existuje, avšak to probíhá souběžně s evropským dozorem a zahrnuje jak legislativu, tak i rozhodnutí, jež ji aplikují, a to dokonce ta, která vynáší nezávislý soud. Soud je tudíž oprávněn vynést konečné rozhodnutí o tom, zda je „omezení“ smířitelné se svobodou projevu garantovanou článkem 10 (viz *Janowski v. Polsko*) /GC/, č. 25716/94, § 30, ECHR 1999–I).

(c) Při výkonu své dohlížecí jurisdikce musí Soud pohlížet na zasahování ve světle případu jako celku, včetně obsahu poznámek namítaných proti stěžovateli a kontextu, v němž byly učiněny. Zejména musí Soud rozhodnout, zda bylo dané zasahování „přiměřené sledovanému legitimnímu cíli“ a zda důvody uváděné vnitrostátními orgány na jeho ospravedlnění jsou „relevantní a postačující“ (viz rozsudek ve věci *Barford v. Dánsko* ze dne 22. února 1989, Serie A č. 149, § 28). Přitom se Soud musí ujistit, že vnitrostátní orgány aplikovaly standardy, které byly v souladu s principy zakotvenými v článku 10, a že se navíc opíraly o akceptovatelné vyhodnocení relevantních skutečností (viz rozsudek ve věci *Jersild v. Dánsko* ze dne 23. září 1994, Serie A č. 298, str. 23, § 31).

(d) Podle definice nepodléhá pravdivost názoru dokazování. Může však být excesivní, zejména při absenci jakéhokoliv faktického základu (viz rozsudek ve věci *De Haes a Gijssels v. Belgie* ze dne 24. února 1997, Reports of Judgments and Decisions 1997–I, § 47).

(e) Tisk hraje v demokratické společnosti podstatnou roli. I když nesmí překročit určité hranice, s přihlédnutím zejména k ochraně dobré pověsti a práv jiných a k potřebě zabránit odhalení důvěrných informací, je nicméně jeho povinností sdělovat – způsobem consistentním s jeho povinností a odpovědností – informace a myšlenky o všech věcech obecného zájmu, včetně těch, které se týkají justice. Jeho úkolem není pouze sdělovat takové informace a myšlenky: veřejnost má rovněž právo je obdržet. Článek 10 chrání nejen obsah vyjádřených myšlenek a informací, ale též formu, v níž jsou předávány. Svoboda žurnalistiky rovněž zahrnuje možný odklon k určité míře přehánění či dokonce provokace (viz *Perna v. Itálie*, /GC/, č.48898/99, § 39, 6. května 2003 s dalšími odkazy).

^{*)} Viz Výběr z rozhodnutí Evropského soudu pro lidská práva ve Strasbourgu – Přílohy sešit XX/1999, Rozhodnutí ES o stížnosti č. 25716/94, str. 23.

(f) Záležitosti veřejného zájmu, o nichž má tisk právo sdělovat informace a myšlenky způsobem konsistentním s jeho povinností a odpovědností, zahrnují otázky týkající se fungování justice. Avšak práce soudů, které jsou garanty spravedlnosti a které hrají základní roli ve státě ovládaném principem panství práva, se musí těšit veřejné důvěře. Musí být proto chráněna před nepodloženými útoky, zejména ve světle skutečnosti, že soudci podléhají povinnosti diskretnosti, která jim zabraňuje reagovat (viz rozsudek v věci Prager a Oberschlick v. Rakousko*) ze dne 26. dubna 1995, Serie A č.313, § 34).

(g) Podle článku 10 § 2 Úmluvy existuje malý prostor pro omezení politické řeči či debaty o otázkách veřejného zájmu (viz Sürek v. Turecko (č. 1) /GC/, č. 26682/95, § 61, ECHR 1999–IV). Kromě toho, meze akceptovatelné kritiky jsou širší, pokud jde o veřejného činitele, jakým je politik, než pokud jde o soukromého jednotlivce. Na rozdíl od něho se politik nevyhnutelně a vědomě vystavuje otevřené a přísné kontrole svých slov a činů novináři a širokou veřejností, takže musí projevit větší míru tolerance (viz Lingens v. Rakousko, rozsudek ze dne 8. července 1986, Serie A 103, str.26, § 42 nebo Incal v. Turecko, rozsudek ze dne 9. června 1998, Reports 1998–IV, str.1567, § 54).

2. Aplikace výše uvedených principů na daný případ

41. Soud konstatuje, aniž by o tom byl spor mezi stranami, že napadené zasahování bylo stanoveno zákonem, jmenovitě ustanovením § 11 a násl. občanského zákoníku, a že sledovalo legitimní cíl podporu autority soudní moci a ochranu dobré pověsti a práv dotčeného soudce. Takže jediným sporným bodem je, zda bylo zasahování nezbytné v demokratické společnosti.

42. Konečné soudní rozhodnutí napadené stěžovatelem se opíralo o články uveřejněné 12. srpna 1994 a 16. června 1995, nikoliv však o první článek, který byl uveřejněn 1. dubna 1994.

43. V interview uveřejněném 12. srpna 1994 vyjádřil právník názor, že soudce Š. se rozhodl o daném případě dlouho před vynesením rozsudku. Bylo poukazováno na skutečnost, že soudce byl zahrnut do kandidátky politické strany, která podle názoru právníka měla specifické názory na období, jehož se předmět případu týkal. V článku uveřejněném 16. června 1995 se uvádělo, že rozsudek soudu druhé instance „vytvořený soudcem Š.“ dne 23. března 1994 je „právní fraškou“, a kritizovala se skutečnost, že kasační soud jej zcela nezrušil. V hlavní části článku se analyzovaly vyhlídky případu při jeho předložení Evropskému soudu pro lidská práva, jemuž jej podle očekávání měl neúspěšný odpůrce předložit.

44. Ve svých rozsudcích z 29. května 1998 a z 11. března 1999 kasační senát Nejvyššího soudu a Krajský soud v Košicích konstatovaly, že napadená prohlášení zasahovala do osob-

*) Viz Výběr z rozhodnutí Evropského soudu pro lidská práva ve Strasbourgu – Přílohový sešit XVIII/1999, Rozhodnutí ES o stížnosti č. 15974/90, str. 2.

nostních práv žalobce, přičemž jeho důstojnost a vážnost ve společnosti byly značně sníženy. Charakter použitých termínů byl nepřiměřený. Tyto termíny jasně ukazovaly na to, že účelem prohlášení bylo urazit, ponížit a diskreditovat kritizovanou osobu. V konečném rozhodnutí o případu proto dospěl krajský soud k závěru, že žalobce má nárok na náhradu morální újmy, kterou takto utrpěl.

45. V pozadí interview i napadeného článku byla nesporná skutečnost, že soudce Š. byl kandidátem pro volby na kandidátce Křesťansko sociální unie, strany, která zaujímala jasný a široce známý postoj k postavení slovenských orgánů v období mezi roky 1939 a 1945. Názor, který byl vyjádřen výslovně nebo implicitně v obou interview a v článku, spočíval v tom, že soudce, který dal veřejně najevo svůj úmysl být angažován v politice a podporovat zmíněnou stranu, by měl odstoupit od řízení pro pomluvu, které se přímo týkalo tvrzené činnosti a fašistické minulosti žalobce, bývalého ministra vlády, během druhé světové války. To bylo výslovně uznáno v rozsudku ze dne 11. března 1999 Krajského soudu v Košicích, v němž bylo uvedeno, že pokud soudce neodstoupil od případu, v němž meritorní rozhodnutí souviselo s politickými názory dotčeného soudce, pak se dobrovolně vystavil hrozbě veřejné kritiky. Toto vyjádření názoru je třeba chápat podle názoru Soudu jako hodnotící úsudek ve věci veřejného zájmu, o němž nelze říci, že se odchýlil od faktického základu.

46. Není sporu o tom, že výrazy použité v napadeném článku – zejména označení rozsudku, jehož byl soudce Š. stranou, jako „právní frašky“ – byly silné. V článku se dále uvádělo, že soudce Š. byl odpovědný za rozsudek, zatím co ten byl přijat senátem složeným ze tří soudců. Avšak meze akceptovatelné kritiky, jak přiznal krajský soud, jsou širší, jedná-li se o soudce, který vstoupil do politického života. Navíc Soud připomíná svou konstantní judikaturu nejen v tom smyslu, že se ochrana podle článku 10 vztahuje i na názory, které mohou šokovat nebo urážet, ale že novinářská svoboda pokrývá i možné odklony k určité míře přehánění. V tomto kontextu je třeba poznamenat, že soudce Š. předsedal senátu odvolacího soudu a že byl odpovědný za vynesení jeho rozsudku. Kromě toho Soud shledává, že toto byl jediný výslovný odkaz na soudce Š. v dotčeném článku, který neobsahoval žádné jiné výrazy podobné povahy.

47. Po posouzení relevantního textu jako celku Soud konstatuje, že nelze říci, že účelem daných prohlášení bylo urazit, ponížit a diskreditovat kritizovanou osobu.

48. Soud rovněž poznamenává, že soudní řízení, jehož se kritizovaný soudce účastnil a které bylo komentováno v posuzovaných článcích, se týkalo záležitosti obecného zájmu, o níž existovala politická debata (viz *Feldek v. Slovensko*,^{*)} č. 29032/95, § 81, ECHR 2001–VIII).

^{*)} Viz Výběr z rozhodnutí Evropského soudu pro lidská práva ve Strasbourgu – Přílohy sešit XXXVI/2003, Rozhodnutí ES o stížnosti č. 29032/95, str. 2.

49. Za těchto okolností nebyly standardy aplikované slovenskými soudy slučitelné s principy zakotvenými v článku 10 a důvody, které soudy uvedly k ospravedlnění zasahování, nelze pokládat za „dostačující“. Relativně malá částka, která byla stěžovateli uložena k zaplacení, nemůže toto stanovisko ovlivnit.

50. Proto byl článek 10 Úmluvy porušen.

II. Aplikace článku 41 Úmluvy

51. Článek 41 Úmluvy stanoví:

„Jestliže Soud zjistí, že došlo k porušení Úmluvy nebo Protokolů k ní, a jestliže vnitrostátní právo dotčené Vysoké smluvní strany umožňuje pouze částečnou nápravu, přiznává Soud v případě potřeby poškozené straně spravedlivé zadostiučinění.“

52. Stěžovatel požadoval náhradu škody, jakož i nákladů a výdajů, které vynaložil.

A. Škoda

53. Stěžovatel požadoval 50 000 slovenských korun (SKK) jako náhradu finanční škody. Tato suma koresponduje s částkou, kterou byl povinen uhradit žalobci v řízení o pomluvě, které tvoří předmět jeho stížnosti. Stěžovatel dále požadoval 1 000 000 SKK jako náhradu morální újmy. Tvrdil, že výsledek řízení poškodil jeho dobré jméno, rodinný život a profesní pověst.

54. Vláda tvrdila, že stěžovatel neutrpěl žádnou škodu, protože článek 10 nebyl porušen. Na každý pád částka požadovaná jako náhrada finanční škody je přehnaná a není podložena důkazy.

55. Soud poznamenává, že stěžovatel utrpěl peněžní škodu v tom, že mu bylo uloženo zaplatit žalobci 50 000 SKK. Proto stěžovateli přiznává 1250 euro (EUR), to jest ekvivalent této částky.

56. Pokud jde o stěžovatelův požadavek na náhradu morální újmy, Soud se domnívá, že stěžovatel utrpěl újmu v důsledku nalezeného porušení článku 10. S přihlédnutím k relevantním okolnostem přiznává stěžovateli z tohoto titulu 1000 EUR.

B. Náklady a výdaje

57. Stěžovatel požadoval 31 184 SKK jako náhradu nákladů a výdajů. Tato částka zahrnovala 21 650 SKK, které stěžovatel vynaložil ve vnitrostátním řízení, a 9534 SKK v řízení před Soudem.

58. Vláda namítla, že stěžovatel neprokázal existenci příčinné souvislosti mezi požadovanou částkou a tvrzeným porušením článku 10 Úmluvy.

59. Soud se domnívá, že požadované částky jsou přiměřené a přiznává stěžovateli z tohoto titulu 780 EUR.

C. Úroky z prodlení

60. Soud pokládá za vhodné, aby úroky z prodlení vycházely z marginální úrokové míry pro půjčky Evropské centrální banky, k níž by měly být připočteny tři procentní body.

Z TĚCHTO DŮVODŮ SOUD JEDNOMYSLNĚ

1. Potvrzuje, že byl porušen článek 10 Úmluvy;

2. Potvrzuje,

(a) že žalovaný stát je povinen zaplatit stěžovateli ve lhůtě tří měsíců ode dne, kdy se tento rozsudek stane konečným podle článku 44 § 2 Úmluvy, následující částky, které budou převedeny na slovenské koruny kursem aplikovatelným ke dni vyrovnání, plus jakoukoliv daň, která může být splatná:

(i) 1250 EUR (jeden tisíc dvě stě padesát euro) jako náhradu peněžní škody;

(ii) 1000 EUR (jeden tisíc euro) jako náhradu morální újmy;

(iii) 780 EUR (sedm set osmdesát euro) jako náhradu nákladů a výdajů;

(b) že po uplynutí výše uvedených tří měsíců až do vyrovnání budou z výše uvedených částek splatné prosté úroky o úrokové míře rovnající se marginální úrokové míře pro půjčky Evropské centrální banky během doby prodlení plus tři procentní body;

3. Zamítá zbývající část stěžovatelova požadavku na spravedlivé zadostiučinění.

Vyhotoveno v anglickém jazyce a vyhlášeno písemně dne 20. července 2004 v souladu s ustanovením 77 § 2 a 3 Jednacího řádu Soudů.

Michael O'BOYLE
tajemník sekce

Nicolas BRATZA
předseda

EVROPSKÝ SOUD PRO LIDSKÁ PRÁVA
ČTVRTÁ SEKCE
13. července 2004
VĚC ZUZČÁK A ZUZČÁKOVÁ
(Rozsudek ve věci Zuzčák a Zuzčáková v. Slovensko)

Evropský soud pro lidská práva – Čtvrtá sekce (dále jen „Soud“), zasedající jako senát, který tvořili soudci Sir Nicolas Bratza, předseda, M. Pellonpää, V. Strážnická, R. Maruste, S. Pavlovski, L. Garlicki, J. Borrego Borrego a dále M. O’Boyle, tajemník sekce, na neveřejném zasedání dne 22. června 2004 vynesl uvedeného data následující rozsudek:

POSTUP

1. Případu předcházela stížnost (č. 48814/99) proti Slovenské republice předložená Soudu podle článku 34 Úmluvy o ochraně lidských práv a základních svobod (dále jen „Úmluva“) slovenskými občany Jozefem Zuzčákem (dále jen „první stěžovatel“) a jeho manželkou Františkou Zuzčákovou (dále jen „druhá stěžovatelka“) dne 28. února 1999.

2. Slovenská vláda (dále jen „Vláda“) byla zastoupena svým zástupcem V. Vršanským, kterého 1. dubna 2003 nahradil P. Kresák.

3. Dne 2. července 2002 Soud rozhodl postoupit stížnost Vládě. Podle ustanovení článku 29 § 3 Úmluvy Soud rozhodl posoudit meritum stížnosti současně s její přípustností.

SKUTKOVÁ ZJIŠTĚNÍ

4. První stěžovatel se narodil v roce 1932, žije v Bratislavě a má podlomené zdraví. Druhá stěžovatelka se narodila v roce 1941 a žila rovněž v Bratislavě. Zemřela 28. října 2001 během řízení před Soudem. Dopisem ze dne 2. dubna 2004 informoval první stěžovatel Soud, že si přeje nadále uplatňovat stížnost též jménem druhé stěžovatelky.

1. Řízení o platnosti kupní smlouvy z roku 1989

5. V roce 1989 stěžovatelé uzavřeli smlouvu se státem zastoupeným Bytovým podnikem Bratislava II, podle níž koupili rodinný dům v Bratislavě. Dům původně patřil manželům S. Paní S. měla cizí státní příslušnost. Manželé S. opustili bývalé Československo v roce 1982. Pan S. byl později odsouzen za ilegální pobyt v zahraničí a k zabavení veškerého jeho majetku. Dům tak přešel na stát.

6. V roce 1990 Okresní soud Bratislava II rehabilitoval pana S. a jeho trest zrušil.

7. Dne 24. dubna 1991 podali manželé S. civilní žalobu proti stěžovatelům a státu zastoupenému Bytovým podnikem Bratislava II u Okresního soudu Bratislava II a požadovali soudní rozhodnutí prohlášení kupní smlouvy z roku 1989 za neplatnou.

8. Dne 18. března 1992 vstoupila Úmluva v platnost pro Českou a Slovenskou Federativní Republiku, jejímž je Slovensko jedním ze sukcesorských států. Před tímto datem jmenovatelé strany advokáty, aby je zastupovali v řízení, bytový podnik předložil své písemné podmínky, okresní soud konal tři ústní jednání a požádal o informace Ministerstvo vnitra a Ministerstvo financí, jaký právní status měla paní S. jako cizinka v bývalém Československu a zda jí tento právní status opravňoval k tomu, aby podle platných devizových předpisů směla nabývat nemovitý majetek.

9. Dne 15. července 1992 si okresní soud vyžádal informace o právním statusu paní S. od policie.

10. Dne 23. září 1992 se u okresního soudu konalo jednání, jehož se žalobci osobně nezúčastnili. Bytový podnik nebyl přítomen. Jednání bylo odročeno za účelem obeslání právního zástupce stěžovatelů.

11. Dne 14. prosince 1992, po ústním jednání, prohlásil okresní soud kupní smlouvu z roku 1989 za neplatnou. Konstatoval, že paní S. nebyla oprávněna nabýt vlastnictví k domu. Manželé S. se tak nestali jeho legálními vlastníky. Veškeré pozdější dispozice ohledně domu byly tudíž neplatné. Dne 12. března 1993 se stěžovatelé odvolali. Dne 4. června 1993 se odvolal též bytový podnik.

12. Dne 30. září 1993 Krajský soud v Bratislavě zrušil rozsudek okresního soudu. Konstatoval, že soud první instance neustanovil fakta o případu dostatečně a že neuvedl adekvátní důvody pro své rozhodnutí, takže tyto nemohly být přezkoumány. Spis byl vrácen okresnímu soudu 9. prosince 1993.

13. Dne 10. listopadu 1994 nařídil okresní soud ústní jednání na 18. ledna 1995. Žalobci byli na tomto jednání zastoupeni svými advokáty. Případ byl odročen a okresní soud nařídil žalobcům, aby předložili další listinné důkazy.

14. Dne 18. října 1995 byl soudce okresního soudu projednávající případ nahrazen jiným soudcem, protože první soudce odešel na právní praxi na Ministerstvo spravedlnosti. Nový soudce požádal o další informace o žalobcích policii.

15. Ve dnech 28. listopadu 1995 a 5. května 1996 okresní soud opětovně požádal policii o informace ohledně právního statusu paní S. jakožto cizinky v relevantní době. Policie odpověděla 31. května 1996.

16. Dne 9. října 1996 se u okresního soudu konalo další jednání. Jeden ze žalobců se jej zúčastnil v doprovodu jejich advokáta. Zástupce bytového podniku nebyl přítomen. Jednání bylo odročeno za účelem získat další informace ohledně paní S.

17. Dopisem ze dne 12. listopadu 1996 policie informovala okresní soud, že v letech 1974 až 1982 měla paní S. legální stálý pobyt v Československu.

18. Dopisem ze dne 24. července 1996 informovala předsedkyně okresního soudu stěžovatele, že v řízení neshledala žádné neoprávněné průtahy. V dopisu se uvádělo, že soudce projedávající případ je pracovníčně značně přetížen a že jednání je odročeno na 9. října 1996.

19. Dopisem ze dne 2. srpna 1996 stěžovatelé vyjádřili svůj nesouhlas s odpovědí předsedkyně a argumentovali tím, že poslední jednání o případu se konalo před více než třemi a půl roky. Dopisem ze dne 6. srpna 1996 informovala místopředsedkyně okresního soudu stěžovatele, že nvidí důvody, proč by měla měnit stanovisko předsedkyně okresního soudu ze dne 24. července 1996.

20. Dne 22. ledna 1997, po dalším jednání, vynesl okresní soud nový rozsudek, jímž žalobu zamítl. Soud konstatoval, že pan S. pozbyl svého vlastnictví k domu zabavením, jež vůči němu bylo nařízeno v trestním řízení. Soud dále konstatoval, že paní S. pozbyla svého podílu na domu tím, že se jej vzdala, a tím, že se usídlila v zahraničí. Okresní soud dospěl k závěru, že právní titul k domu přešel legálně na stát a že později byl řádně postoupen na stěžovatele cestou prodeje.

21. Dne 13. března 1997 se žalobci odvolali. Dne 6. května 1997 k tomu předložil bytový podnik své připomínky.

22. Dne 18. června 1997 se u Krajského soudu v Bratislavě konalo jednání o odvolání. Jeden ze žalobců se jej zúčastnil doprovázen jejich advokátem. Stěžovatelé byli zastoupeni svým advokátem. Jednání bylo odročeno a žalobcům bylo uloženo, aby předložili další listinné důkazy. Ti tak učinili 24. června 1997.

23. Dne 24. září 1997, po ústním jednání, Krajský soud v Bratislavě zrušil rozsudek okresního soudu ze dne 22. ledna 1997. Konstatoval, že dům původně patřil manželům S. jako jejich bezpodílové spoluvlastnictví manželů. Odsouzení pana S. mělo za následek zrušení tohoto spoluvlastnictví a přechod jeho podílu na domě na stát. Podíl paní S. však zůstal nedotčen. Všechny dispozice týkající se domu tudíž vyžadovaly její souhlas. Jelikož smlouva z roku 1989 byla uzavřena bez jejího souhlasu, byla neplatná.

24. Dne 3. prosince 1997 podali stěžovatelé dovolání. Ve dnech 22. prosince 1997 a 17. února 1998 byli stěžovatelé požádáni, aby zaplatili soudní poplatky, což učinili 24. února 1998. Mezitím, 23. února 1998, předložili žalobci své připomínky.

25. Dne 23. dubna 1998, v odpovědi na jejich stížnost, zamítla předsedkyně okresního soudu stížnost stěžovatelů na délku řízení jako neopodstatněnou. V dopisu se uvádělo, že spis byl postoupen Nejvyššímu soudu k rozhodnutí o dovolání dne 14. dubna 1998.

26. Dne 16. prosince 1998 zrušil Nejvyšší soud rozsudek krajského soudu ze dne 24. září 1997, jakož i rozsudek okresního soudu ze dne 22. ledna 1997. Případ byl postoupen zpět okresnímu soudu k novému rozhodnutí. Nejvyšší soud vyjádřil názor, že daná smlouva byla nezákonná, pouze pokud jde o podíl paní S. Byla však zákonná, pokud se týkala podílu pana S. Tento podíl přešel legálně z jeho osoby na stát cestou zabavení a ze státu na stěžovatele cestou prodeje. Za daných okolností druhý přechod nevyžadoval souhlas paní S. Rozsudek a spis byly postoupeny okresnímu soudu 8. února 1999.

27. Jednání nařízené okresním soudem na 13. září 1999 bylo na žádost stěžovatelů odročeno, protože s ohledem na své zdravotní problémy se první stěžovatel nemohl dostavit.

28. Dne 22. listopadu 1999 se konalo u okresního soudu ústní jednání, na němž byli žalobci zastoupeni svými advokáty. Zástupce bytového podniku nebyl přítomen. Během jednání odvolali stěžovatelé plnou moc jejich advokáta a namítli, že jim nebylo doručeno jedno vyhotovení rozsudku Nejvyššího soudu. Jednání bylo odročeno na 10. února 2000.

29. Dne 21. prosince 1999 předložili stěžovatelé protipožadavek, jímž požadovali náhradu za uvedený dům a za peněžní a nepeněžní škodu, o níž tvrdili, že ji utrpěli.

30. Dne 1. února 2000 se u okresního soudu konalo jednání, při němž stěžovatelé svůj protipožadavek vzali zpět. Řízení o něm bylo proto přerušeno.

31. Dne 6. dubna 2000, po ústním jednání, vynesl okresní soud nový rozsudek. Konstatoval, že smlouva z roku 1989 je neplatná v tom rozsahu, v němž se týká poloviny majetku, která patří paní S., protože tato část majetku nebyla převedena do státního vlastnictví před prodejem stěžovatelům. Poté, co byl rozsudek doručen stranám a doba pro podání odvolání uplynula, stal se rozsudek konečným a závazným 6. června 2000.

2. Řízení o požadavku stěžovatelů na náhradu škody

32. Dne 13. března 2000 podali stěžovatelé u Okresního soudu Bratislava II návrh, v němž tvrdili, že stát je odpovědný za přílišnou délku řízení ohledně platnosti kupní smlouvy z roku 1989. Dále tvrdili, že stát je odpovědný za to, že je smlouva neplatná. Požadovali, aby jim bylo poskytnuto vhodné ubytování a náhrada hmotné škody a morální újmy. Dne 10. srpna 2000 informoval okresní soud stěžovatele, že návrh je nejasný a že nespĺňuje formální požadavky pro zahájení řízení. Okresní soud vyzval stěžovatele, aby tyto nedostatky

odstranili do 10 dnů. Dne 16. října 2000 předložili stěžovatelé nové návrhy a 18. listopadu 2000 požádali, aby okresní soud projednal případ urychleně.

33. Dopisem ze dne 8. března 2001 v odpovědi na stížnost stěžovatelů, předseda okresního soudu uznal, že v řízení došlo k nežádoucím průtahům v tom smyslu, že soudkyně odpovědná za případ neučinila žádné procesní úkony a že je od prosince 2000 na mateřské dovolené. Dne 23. března 2001 zaslala předsedkyně krajského soudu dopis předsedovi okresního soudu, v němž se odvolala na jeho odpověď na stížnost stěžovatelů. Konstatovala, že navzdory jejímu dřívějšímu upozornění nebyl dosud případ stěžovatelů projednán. Požádala, aby předseda okresního soudu přijal účinná opatření v dané věci a oznámila mu, že pokud tak neučiní, bude to mít následky.

34. Dne 7. září 2001 přerušil okresní soud řízení s odůvodněním, že návrhy stěžovatelů jsou zmatečné a nesplňují zákonné požadavky. Toto rozhodnutí se stalo formálně konečným a závazným 17. října 2001 (viz níže).

35. Dopisem ze dne 15. října 2001 požádali stěžovatelé okresní soud, aby lhůta pro odstranění nedostatků v jejich návrzích byla prodloužena do 30. října 2001. Téhož dne požádali Slovenskou advokátní komoru, aby jim byl přidělen advokát ex officio a bezplatně. Dne 5. listopadu 2001 požádal první stěžovatel opětovně o prodloužení výše uvedené lhůty do 1. prosince 2001.

36. Na doporučení advokátní komory požádal ve dnech 15. listopadu 2001 a 8. ledna 2002 první stěžovatel okresní soud, aby mu poskytl právní pomoc a aby mu určil advokáta.

37. Dne 12. února 2002 požádal první stěžovatel okresní soud, aby pokračoval v řízení o jeho požadavku vůči státu a aby mu poskytl bezplatnou právní pomoc. Dne 12. dubna 2002 vyzval okresní soud prvního stěžovatele, aby zaplatil soudní poplatky.

38. Dne 6. srpna 2002 zamítl okresní soud žádost prvního stěžovatele o bezplatnou právní pomoc. Soud poznamenal, že pokračování v řízení, které bylo přerušeno pro formální chyby v žalobě, je podle aplikovatelných pravidel nepřijatelné. Okresní soud se proto domníval, že žádost prvního stěžovatele o pokračování postrádá vyhlídky na úspěch, takže v tomto případě nebude možné poskytnout bezplatnou právní pomoc.

39. Dne 29. října 2002, na základě odvolání prvního stěžovatele, zrušil krajský soud rozhodnutí okresního soudu ze dne 6. srpna 2002. Krajský soud usoudil, že návrhy prvního stěžovatele jsou nesrozumitelné. Může být o nich rozhodnuto pouze tehdy, jestliže okresní soud dále prozkoumá a bezpečně stanoví jejich právní povahu, o čemž krajský soud instruoval okresní soud.

40. Okresní soud obeslal prvního stěžovatele na 17. března a na 5. května 2003 k informativnímu ústnímu jednání, aby určil právní povahu jeho návrhů. První stěžovatel se omluvil, že se nemohl zúčastnit ústního jednání 17. března pro své zdravotní problémy. Dopí-

sem ze dne 9. dubna 2003 opětovně požádal okresní soud, aby mu poskytl bezplatnou právní pomoc a aby mu určil právního zástupce.

41. Dne 26. srpna 2003 přistoupil okresní soud na žádost prvního stěžovatele a určil mu advokáta, aby mu pomohl formulovat jeho požadavek. Spis již neobsahuje žádné informace o vývoji, současném stavu a možném výsledku řízení o požadavku prvního stěžovatele.

3. Řízení před Ústavním soudem

42. Dopisem ze dne 23. listopadu 2000 stěžovatelé požádali, aby Ústavní soud „jim pomohl při urychlení řízení o platnosti kupní smlouvy z roku 1989“. Dopisem ze dne 27. prosince 2000 jeden ze soudců Ústavního soudu informoval stěžovatele, že urychlení soudního řízení nespadá pod jurisdikci Ústavního soudu. Dopisem ze dne 15. ledna 2001 stěžovatelé svou žádost zopakovali. Dne 6. února 2001 je soudce Ústavního soudu informoval, že neshledal žádné důvody, aby své předchozí stanovisko změnil.

43. Dne 6. září 2001 stěžovatelé opět požádali Ústavní soud, aby urychlil jejich řízení o platnosti kupní smlouvy z roku 1989. Dopisem ze dne 20. září 2001 ústavní soudce informoval stěžovatele, že jejich podání nespĺňuje požadavky kladené na formální ústavní stížnost. Současně soudce sdělil stěžovatelům uvedené požadavky a požádal je, aby odpovídajícím způsobem opravili své podání do 15 dnů. Dne 15. října 2001 vyhověl ústavní soudce žádosti stěžovatelů o prodloužení lhůty na opravu jejich podání do 26. října 2001.

44. Dne 13. listopadu 2001 požádal první stěžovatel Ústavní soud, aby mu určil advokáta ex officio a bezplatně. Rozhodnutím ze dne 4. prosince 2001 Ústavní soud žádosti vyhověl. Dne 8. ledna 2002 první stěžovatel opětovně požádal Ústavní soud, aby mu určil advokáta ex officio a bezplatně. Ve spisu nejsou uvedeny další informace ohledně vývoje, současného stavu a možného výsledku řízení před Ústavním soudem.

PŘÁVNÍ ZJIŠTĚNÍ

I. Údajné porušení článku 6 § 1 Úmluvy

45. Stěžovatelé si stěžovali, že soudci zapojení do řízení o platnosti kupní smlouvy z roku 1989 a řízení o jejich požadavku na náhradu škody nebyli nestranní a vynesli arbitrární rozhodnutí a že délka řízení byla neslučitelná s požadavkem „přiměřené lhůty“ v rozporu s článkem 6 § 1 Úmluvy, který zní takto:

„Každý má právo na to, aby jeho záležitost byla ... v přiměřené lhůtě projednána ... nestranným soudem ... který rozhodne o jeho občanských právech nebo závazcích ...“

A. Přípustnost

1. Stížnost na nedostatek nestrannosti soudu v řízení o platnosti kupní smlouvy z roku 1989

46. Soud poznamenává, že stěžovatelé formálně nenapadli nestrannost soudců zapojených do řízení před vnitrostátními soudy.

47. Z toho plyne, že tuto stížnost je třeba zamítnout podle článku 35 § 1 a 4 Úmluvy pro nevyčerpání vnitrostátních opravných prostředků.

2. Stížnost na nespravedlnost řízení o platnosti kupní smlouvy z roku 1989

48. Soud poznamenává, že ačkoliv tak mohli učinit, stěžovatelé nenapadli rozsudek okresního soudu ze dne 6. dubna 2000 podáním odvolání u krajského soudu.

49. Z toho plyne, že tuto stížnost je třeba zamítnout podle článku 35 § 1 a 4 Úmluvy pro nevyčerpání vnitrostátních opravných prostředků.

3. Stížnosti na nedostatek nestrannosti soudu a na nespravedlnost řízení o požadavku stěžovatelů na náhradu škody

50. Soud poznamenává, že stěžovatelé nenapadli nestrannost soudců zapojených do jejich řízení u vnitrostátních soudů. Soud rovněž poznamenává, že řízení o požadavku stěžovatelů na náhradu škody z roku 2000 bylo přerušeno rozhodnutím Okresního soudu Bratislava II ze dne 7. září 2001 pro formální nedostatky žaloby. Ačkoliv stěžovatelé mohli napadnout toto rozhodnutí odvoláním u Krajského soudu v Bratislavě, tohoto opravného prostředku nepoužili.

51. Z toho plyne, že relevantní část stížnosti musí být zamítnuta podle článku 35 § 1 a 4 Úmluvy pro nevyčerpání vnitrostátních opravných prostředků.

52. Pokud jde o další podání stěžovatelů soudům ohledně jejich požadavku na náhradu škody, Soud poznamenává, že o právní povaze těchto podání ještě nebylo rozhodnuto a že vnitrostátní soudy zde dosud nepřijaly žádná meritorní rozhodnutí.

53. Z toho plyne, že relevantní část stížnosti je předčasná a musí být zamítnuta podle článku 35 § 1 a 4 Úmluvy pro nevyčerpání vnitrostátních opravných prostředků.

4. Stížnost na délku řízení o požadavku stěžovatelů na náhradu škody

54. Pokud jde o řízení o žalobě stěžovatelů na náhradu škody z roku 2000, Soud poznamenává, že toto řízení započalo 13. března 2000, když byla žaloba podána, a skončilo 7. září

2001, když okresní soud se rozhodl je přerušit. Řízení tudíž trvalo 1 rok a necelých 6 měsíců. V této době vyzval okresní soud stěžovatele, aby formulovali svůj požadavek jasně a v souladu s aplikovatelnými procesními podmínkami. Okresní soud nakonec řízení přerušil, protože podání stěžovatelů byla nesrozumitelná. Za těchto okolností Soud nenalezl důkaz o tom, že délka tohoto řízení byla neslučitelná s požadavkem „přiměřené lhůty“ ve smyslu článku 6 § 1 Úmluvy.

55. Z toho plyne, že tato relevantní část stížnosti je zjevně nepodložená a musí být zamítnuta v souladu s článkem 35 § 3 a 4 Úmluvy.

56. Pokud jde o následná podání stěžovatelů ohledně jejich požadavků na náhradu škody, Soud konstatoval, že stížnost podle článku 127 Ústavy, v jeho platném znění od 1. ledna 2002, je účinným opravným prostředkem, a to jak v právu, tak i v praxi, v tom smyslu, že může zabránit v pokračování údajného porušování práva na projednání bez zbytečných průtahů a poskytnout adekvátní nápravu jakéhokoli porušení, k němuž již došlo. Soud konstatoval, že stěžovatelé v případech proti Slovensku stěžující si na průtahy v řízení, která dosud nebyla ukončena po 1. lednu 2002, budou moci použít tohoto opravného prostředku bez ohledu na to, že byl zaveden poté, co jejich stížnosti byly předloženy Soudu nebo Evropské komisi pro lidská práva (viz *Andrášik a ostatní v. Slovensko /dec./*, č. 57984/00, 60237/00, 60242/00, 60679/00, 60680/00, 68563/01, 60226/00, 22. října 2002). Stěžovatelé však neprokázali, že plně využili tohoto opravného prostředku v souladu s aplikovatelnými procesními pravidly.

57. Z toho plyne, že relevantní část stížnosti musí být zamítnuta podle článku 35 § 1 a 4 Úmluvy pro nevyčerpání vnitrostátních opravných prostředků.

5. Stížnost na délku řízení o platnosti kupní smlouvy z roku 1989

58. Vláda odporovala stěžovatelovu tvrzení, že délka tohoto řízení byla příliš dlouhá.

59. Období, které je třeba vzít v úvahu, započalo až 18. března 1992, kdy se uznání práva na individuální stížnost bývalou Českou a Slovenskou Federativní republikou, jejímž je Slovensko jedním ze sukcesorských států, stalo účinným. Avšak při posuzování přiměřenosti doby, jež uplynula po tomto datu, je třeba vzít v úvahu stav řízení v té době.

60. Posuzované období skončilo 6. dubna 2000, kdy okresní soud vynesl svůj rozsudek. Trvalo tudíž 8 let a 19 dní.

61. Soud poznamenává, že tato část stížnosti není zjevně neoprávněná ve smyslu článku 35 § 3 Úmluvy. Soud dále poznamenává, že tato část není nepřijatelná ze žádného jiného důvodu. Proto musí být prohlášena za přijatelnou.

B. Meritum věci

62. Vláda tvrdila, že délka řízení byla podstatně ovlivněna faktickou, právní a procesní složitostí případu. Bylo třeba rozhodnout o právních otázkách včetně právního statusu paní S. jakožto cizinky, o platnosti získání domu manželky S., o účincích zabavení majetku paní S. a o vzdání se domu paní S., jakož i o platnosti samotné smlouvy z roku 1989. V případě bylo nutné shromáždit rozsáhlé množství důkazů. Podle Vlády je složitost případu prokázána skutečností, že byla podána dvě řádná odvolání a jedno mimořádné dovolání.

63. Vláda dále tvrdila, že délka řízení byla značně ovlivněna chováním stran. Odvolala se na rozsudek ve věci *Circosta a Viola v. Itálie* ze dne 4. prosince 1995 (Serie A č. 337–A) a poukázala na to, že strany požadovaly prodloužení procesních lhůt a odročení jednání. Vláda rovněž tvrdila, že strany se často jednání osobně nezúčastnily.

64. Pokud jde o chování orgánů, Vláda akceptovala, že zde byly určité průtahy v řízení přičitatelné okresnímu soudu mezi 14. prosincem 1993 a 10. listopadem 1994 a mezi 18. lednem a 18. říjnem 1995. Avšak po tomto posledním datu jednal okresní soud urychleně. Vláda tvrdila, že řízení před krajským soudem a před Nejvyšším soudem byla kontinuální a bez nežádoucích průtahů.

65. Závěrem Vláda vyslovila názor, že předmět řízení neměl pro stěžovatele zvláštní význam ve smyslu judikatury Soudu v případech týkajících se délky řízení.

66. Vláda dospěla k závěru, že délka řízení nebyla „značná“, „závažně ovlivňující“ nebo „výjimečná“ a že odpovídala okolnostem případu.

67. První stěžovatel s tím nesouhlasil. Zdůraznil, že on a jeho manželka pouze zakoupili majetek v dobré víře od státu s úmyslem tam pokojně bydlet se svou rodinou. Vědomě nezapřičinili žádný průtah v následném řízení, které narušilo život jejich rodiny po nepřiměřeně dlouhou dobu.

68. Soud připomíná, že přiměřenost délky řízení musí být určena ve světle okolností případu a s odkazem na kritéria stanovená jeho judikaturou, zejména na složitost případu, chování stěžovatelů a příslušných orgánů, jakož i na to, o co se stěžovatelům ve sporu jednalo (viz, mimo jiné, *Frydlander v. Francie /GC/, č. 30979/96, § 43, ECHR 2000–VII*).

69. Soud konstatuje, že případ byl právně a procesně poněkud složitý. To bylo inter alia způsobeno tím, že musely být zkoumány změny ve vlastnictví domu za určité období a účast cizího občana.

70. Pokud jde o chování stran, Soud poznamenává, že bytový podnik nebyl zastoupen při jednáních, jež se konala u okresního soudu ve dnech 23. září 1992, 9. října 1996 a 22. listopadu 1999. Pokud jde o tvrzení Vlády, že se strany nezúčastnily některých jednání osobně, Soud poznamenává, že žalobci a stěžovatelé byli zastoupeni advokáty, kteří se jednání zúčastnili po celé řízení. Soud rovněž konstatuje, že jednání nařízené okresním soudem na 13. září 1999 muselo být odročeno kvůli zdravotním problémům prvního stěžovatele. Závěrem Soud poznamenává, že 21. prosince 1999 předložili stěžovatelé protipožadavek, který vzali zpět 10. února 2000.

71. Pokud jde o jednání orgánů, Soud poznamenává, že během posuzovaného období byl případ posuzován soudy na třech úrovních jurisdikce a že soud první instance o něm rozhodl třikrát, odvolací soud dvakrát a kasační soud jednou. U soudu první instance se konalo osm jednání a u odvolacího soudu dvě. První rozsudek okresního soudu ze dne 14. prosince 1992 musel být zrušen krajským soudem 30. září 1993, protože kvůli nedostatečně zjištěným skutečnostem případu a neadekvátnímu odůvodnění nemohl být rozsudek okresního soudu přezkoumán. Okresní soud pak nařídil první následné jednání až na 10. listopadu 1994. Z tohoto období uznala vláda 11 měsíců jako zahrnujících nečinnost. Vláda dále uznala 9 měsíců nečinnosti v roce 1995. Soud rovněž poznamenává, že okresní soud a Nejvyšší soud neučinily žádné procesní úkony mezi 28. listopadem 1995 a 5. květnem 1996 (5 měsíců a 7 dní) a mezi 14. dubnem a 16. prosincem 1998 (8 měsíců a 2 dny).

72. Soud rovněž bere na vědomí věk a chatrné zdraví prvního stěžovatele.

73. Ve světle výše uvedených skutečností se Soud domnívá, že celková délka posuzovaného období není slučitelná s požadavkem přiměřené lhůty. Proto byl článek 6 § 1 Úmluvy porušen.

II. Aplikace článku 41 Úmluvy

74. Článek 41 Úmluvy stanoví:

„Jestliže Soud zjistí, že došlo k porušení Úmluvy nebo Protokolů k ní, a jestliže vnitrostátní právo dotčené Vysoké smluvní strany umožňuje pouze částečnou nápravu, přizná Soud v případě potřeby poškozené straně spravedlivé zadostiučinění.“

A. Škoda

75. Stěžovatelé požadovali, aby jim bylo poskytnuto náhradní ubytování náhradou za ztrátu uvedeného domu. Dále pak požadovali 352 250 slovenských korun (SKK) jako náhradu za pozemek, na němž byl uvedený dům postaven. Rovněž požadovali 128 000 SKK jako náhradu hmotné škody, kterou údajně utrpěli v souvislosti se sporem. Závěrem stěžovatelé požadovali 923 060 SKK jako náhradu morální újmy, kterou podle nich utrpěli.

76. Vláda tvrdila, že neexistuje příčinná souvislost mezi tvrzeným porušením a údajně utrpěnou finanční škodou. Vláda uvedla, že stěžovatelé měli možnost požadovat náhradu morální újmy od státu podle zákona o odpovědnosti státu č. 58/1969 Sb. ve spojení s vyhláškou č. 32/1965 Sb. Na každý pád měla Vláda za to, že částka požadovaná stěžovateli je přemrštěná, nepodložená žádnými důkazy a neakceptovatelná.

77. Soud rovněž neshledává žádnou příčinnou souvislost mezi nalezeným porušením a tvrzenou finanční škodou; proto tento požadavek zamítá.

78. Soud již dříve konstatoval, že požadavek podle zákona o odpovědnosti státu na náhradu morální újmy vyplývající z délky řízení nemá rozumné vyhlídky na úspěch a že takovýto opravný prostředek není třeba vyčerpat pro účely článku 35 § 1 Úmluvy (viz J. K. v. Slovensko /dec./, č. 38794/97, 13. září 2001 a Havala v. Slovensko^{*)} /dec./, č. 47804/99, 13. září 2001). Soud nevidí důvody pro to, aby dospěl k odlišnému závěru v souvislosti s výše uvedenou námitkou vlády v daném případě. Soud akceptuje, že stěžovatelé utrpěli škodu morální povahy, jakou je úzkost vyplývající z prodlužované délky řízení v jejich případě. Po posouzení na základě ekvity a s přihlédnutím k okolnostem případu Soud přiznává z tohoto titulu stěžovatelům jednotnou částku 3200 euro (EUR) splatnou prvnímu stěžovateli.

B. Úroky z prodlení

79. Soud pokládá za vhodné, aby úroky z prodlení vycházely z marginální úrokové míry pro půjčky Evropské centrální banky, k níž by měly být připočteny tři procentní body.

Z TĚCHTO DŮVODŮ SOUD JEDNOMYSLNĚ

1. Prohlašuje stížnost ohledně délky řízení o platnosti kupní smlouvy z roku 1989 za přípustnou;

2. Prohlašuje zbývající část stížnosti za nepřípustnou;

3. Potvrzuje, že byl porušen článek 6 § 1 Úmluvy;

4. Potvrzuje,

(a) že žalovaný stát je povinen zaplatit prvnímu stěžovateli do tří měsíců ode dne, kdy se tento rozsudek stane konečným podle článku 44 § 2 Úmluvy, 3200 EUR (tři tisíce dvě stě euro), které budou převedeny na slovenské koruny kurzem aplikovatelným v den vyrovnání, jako náhradu morální újmy, plus jakoukoliv daň, která může být splatná;

^{*)} Viz Výběr z rozhodnutí Evropského soudu pro lidská práva ve Strasbourgu – Přílohy sešit XXXV/2003, Rozhodnutí ES o stížnosti č. 47804/99, str. 2.

(b) že po uplynutí výše uvedených tří měsíců až do vyrovnání budou z výše uvedené částky během doby prodlení splatné prosté úroky v míře rovnající se marginální úrokové míře pro půjčky Evropské centrální banky plus tři procentní body;

5. Zamítá zbývající část požadavku stěžovatelů na spravedlivé zadostiučinění.

Vyhotoveno v anglickém jazyce a vyhlášeno písemně 13. července 2004 v souladu s ustanovením 77 § 2 a 3 Jednacího řádu Soudu.

Michael O'BOYLE
tajemník sekce

Nicolas BRATZA
předseda